

Raportointi & hyvä hallinto

BALANSSI

6/2013

Hallituksessa nyt

Compliance-kulttuuri
tuo kilpailuetua

12

COSO päivittää

kontrollit nykyaikaan

32

Tietotilinpäätos

– uusi väline
tietoturvallisuuden
hallintaan

20

Anna-Liisa Aminoff-Lindblad:

Suomen pörssiyritykset
ovat vastuullisia
veronmaksajia

Guruja riittää, me valitsemme puolestasi parhaat.

Kun ministeriössä valmistellaan elinkeinolainsäädäntöä,
kutsutaan asiantuntijaksi kirjanpitolautakunnan puheenjohtaja Timo Kaisanlahti.
Hänen asiantuntemuksensa saat sinäkin käyttöösi Fokus-palvelussa.

Keskity oleelliseen. Käytä vain parhaita asiantuntijoita.
Sanoma Pro Talousfokus.

sanoma pro

Saat viikoksi ilmaiset koekäyttö-
tunnukset: sanomapro.fi/fokus
Kysy lisää myynti@sanomapro.fi,
p. 020 391 000 (mpm/pvm)

BALANSSI

Raportointi & hyvä hallinto

6/2013

HAASTATTELUSSA

- 8 **ANNA-LIISA AMINOFF-LINDBLAD**
Verokeskustelu harhautui väärille
urille
- 32 **CATHERINE JOURDAN JA TUIJA
SOANJÄRVI**
Sisäinen valvonta – pakkopullasta
osaksi strategiaa

HALLITUKSESSA NYT

- 12 Hallitusammattilaiset: Compliance
kuntoon
- 15 Epäviralliset neuvottelut
EU:n tilintarkastusehdotuksista
alkoivat

CORPORATE GOVERNANCE

- 20 **JAAKKO VIITANEN:**
EU:n tietosuoja-asetus uudistuu
- 26 **ARA HAIKARAINEN JA PETRI
TAHVANAINEN:** Tilintarkastajan
vastuu osakeyhtiössä punnitaan
monitahoisesti

TILINTARKASTUS

- 35 **BENITA GULLKVIST:**
Tilintarkastuskertomus uudistuu
Yhdysvalloissa
- 54 **TIMO VIRKILÄ:** Viranomaistahoilla
kirjavit vaatimukset
tilintarkastajan raportoinnille

SISÄINEN TARKASTUS

- 40 **NIINA RATSULA:** Mitä on laadukas
sisäisen tarkastuksen raportointi?

VEROTUS

- 44 **TIMO TORKKEL:** Poistouudistus
– mistä olikaan kyse?

AJANKOHTAISTA

- 16 Yritysvastuun parhaille raportioijille
tunnustusta

**Anna-Liisa
Aminoff-
Lindblad:**

Veroasiat korostuvat
liiketoiminnassa
kaikkialla EU:ssa

8

- 39 Onnea uusille KHT- ja HTM-
tilintarkastajille!
- 43 Sidosryhmäraportointia
palkittiin
- 47 Velkajärjestelyä ehdotetaan
mahdolliseksi pienyrittäjille

VAKIOPALSTAT

- 7 **PÄÄKIRJOITUS:**
Aihetta juhlaan?
- 17 **OLAVI ALA-NISSILÄ:** Vartijana
veroparatiisin portilla?
- 18 **UUTISET**
- 24 **VEROTUKSEN VIISARIT**
– **TERO HONKAVAARA:** Vaalikauden
vilkkain verovuosi
- 38 **PYKÄLÄPILOTTI**

Onnistuneita
sidosryhmä- ja
yritysvastuuraportteja
palkittiin
16, 43

- 48 **PÄIVITYKSEN PAIKKA:**
Sääntöviidakon tuntemisen lisäksi
tarvitaan kykyä soveltaa

52 **KIRJOISSA JA KANSISSA**

Ympäristöverokertymä lähes kuusi miljardia euroa vuonna 2012

Ympäristöverotuksella kerättiin vuonna 2012 Suomessa 5,8 miljardia euroa. Ympäristöverojen määrä pysyi edellisvuoden tasolla, ja niiden osuus valtion koko verokertymästä oli 6,9 prosenttia. Se on hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Vuoden 2012 ympäristöveroista 41 prosenttia saatiin liikennepolttoaineista ja 27 prosenttia muista energia-aineista.

Ajoneuvoperusteisten verojen kertymä oli 1,8 miljardia euroa. Jäteverokertymä oli noin 56 miljoonaa euroa, lähes kahdeksan miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2011.

Lisäksi vuonna 2012 kerättiin ympäristöperusteisia palvelumaksuja lähinnä vesi-, jätevesi- ja jätehuollosta noin 1,2 miljardia euroa.

www.tilastokeskus.fi

UUSIN TIETO VEROTUKSESTA 2014

Verolainsäädäntöön kohdistuu jatkuvasti muutospaineita, jotka johtuvat mm. talouden toimintaympäristön muutoksista, EU:n vaikutuksesta ja kansainvälisestä verokilpailusta.

Elinkeinoverotus on tarkoitus uudistaa kilpailukyvyyn ja veropohjan turvaamiseksi. Uudistuksia on selvitetty elinkeinoverotuksen asiantuntijatyöryhmässä, joka antoi muistionsa kesällä 2013. Työryhmän selvityksessä kartoitettiin mm. konserniverojärjestelmän uudistaminen, tappiontasausjärjestelmän laajentaminen ja tulolähdejaon poistaminen osakeyhtiöiltä.

Verolainsäädännön ja verotuskäytännön muutosten ja tulkintojen päivittäminen ja ajan tasalla pysyminen edellyttää verotusasioiden jatkuvaa seurantaa. *Verotus-lehti*, joka on ilmestynyt vuodesta 1950 alkaen, on tässä suhteessa luotettava ja aikaansa seuraava tietolähde. *Verotus-lehti* veroalan ammattijulkaisuna on yrityksen verotusasioita hoitavalle sekä verotusta seuraavalle henkilölle erinomainen tietolähde.

Lehdessä kirjoittajina ovat verotuksen parhaat asiantuntijat, jotka selvittävät mm. yritysverotuksen, arvonlisäverotuksen, henkilöverotuksen, perintö- ja lahjaverotuksen ja varainsiirtoverotuksen muutoksia ja tulkintoja.

Lehdessä julkaistaan säännöllisesti IFRS-palstaa, kansainvälisten veroasioiden palstaa, EU-uutisia ja kommentoidaan KHO:n veroratkaisuja. Lehden sisältö on objektiivista asiatietoa.

Verotus

1/2014

Suomen verolainsäädännön ja verotuskäytännön tuntemusta edistävä aikakausjulkaisu

Verolainsäädännön ja verotuskäytännön tuntemusta edistävä aikakausjulkaisu

Vuosikertaan kuuluu viisi numeroa

Tilaushinta vuodeksi 2014 on 97 euroa

Julkaisijat:
Verovirkailijain Liitto r.y.
Suomen Veromiehet r.y.
Suomen Verotarkastajat SVT r.y.
Etela-Suomen Veroammattilaiset ProVero ry.

Lehteä julkaisevat verotusalan yhdistykset

2014

Aikakausjulkaisu Verotus PL 223 00101 Helsinki
sähköp. webmaster@verotus-lehti.fi; www.verotus-lehti.fi

Tilauskortti

Tilaan *Verotus-lehden*

- ☐ kestotilauksena alkaen vuodesta 2014
☐ vuodeksi 2014

Kestotilaus jatkuu ilman uudistusta, kunnes tilaaja irtisanoo tilauksensa. Tilaus laskutetaan vuosittain helmikuussa kulloinkin voimassa olevin hinnoin. Tilaushinta vuonna 2014 on 97 euroa (sis. alv 10 %).

Tilaaajan nimi _____

Lähiosoite _____

Postinumero ja -toimipaikka _____

Aikaisempia vuosikertoja on myös saatavissa. Tilaan
☐ vsk 2013 97 € ☐ vsk 2012 89 € ☐ vsk 2011 80 €
☐ vsk 2010 75 € ☐ vsk 2009 70 € ☐ vsk 2008 70 €

**Verotus
maksaa
posti-
maksun**

AIKAKAUSJULKAISU VEROTUS
Tunnus 5001799
00003 Vastauslähetys

Hyvä lukija ja yhteistyökumppani

Kiitämme kuluneesta vuodesta ja
toivotamme tunnelmallista joulua ja
menestyksestä uutta vuotta 2014.

KUSTANNUS OY TASE-BALANS
BALANSSI-LEHTI

BALANSSI

Julkaisija

Kustannus Oy Tase-Balans
Toimitusjohtaja Jukka Silvo

Kustannus Oy Tase-Balans julkaisee
Balanssi-lehteä yhteistyössä
HTM-tilintarkastajat ry:n,
KHT-yhdistys – Föreningen CGR
ry:n ja Sisäiset tarkastajat ry:n kanssa.

Toimitus

Päätoimittaja Tarja Sviili
(09) 694 4064
tarja.sviili@balanssilehti.fi
Fredrikinkatu 61 A, 4. krs,
00100 Helsinki

Toimitusneuvosto

Nils Blummé
Jani Heikkala
Leena Romppainen
Pontus Troberg
Tarja Sviili

Ulkoasu ja taitto

Petteri Kivekäs, Edita Publishing Oy

Ilmestymistiheys

Lehti ilmestyy v. 2013 kuusi kertaa.
Vuosikerta 115,00 € (sis. alv 10 %),
irtonumero 30,00 € (sis. alv 24 %).

Tilaukset

toimitus@balanssilehti.fi
www.balanssilehti.fi
Puh. (09) 694 4064
Fax (09) 694 9215

Ilmoitusmyynti

ilmoitukset@balanssilehti.fi

Painopaikka

Edita Prima Oy

Kirjoituksissa esitetyt mielipiteet
ovat kirjoittajien omia eivätkä
edusta välttämättä yhteistyö-
järjestöjen virallista kantaa.

ISSN 2323-4695

Kansikuva
Olli Häkämies

Aihetta juhlaan?

TILINTARKASTUSALAN jokavuotinen jännitysmomentti on jälleen eletty, kun Tilintarkastuslautakunta marraskuun lopulla vahvisti KHT- ja HTM-tutkintojen tulokset. Tänä syksynä järjestetyissä tenteissä tilintarkastajan auktorisointeja tavoitettiin 172 henkilöä, joista lopulta 71 kokelaalla oli aihetta juhlaan. Tilintarkastajan vakuutuksen oikeudelle pääsevät antamaan 20 uutta HTM-tilintarkastajaa ja 51 uutta KHT- tarkastajaa.

Lämpimät onnittelut kaikille!

Mahtavatko tutkintojen tämänvuotiset tulokset antaa yleisemminkin aihetta juhlaan? Tilintarkastajapalvelujen maantieteellisestä saatavuudesta huolestuneille ilon aihetta tarjoaa se, että HTM-tutkinnon hyväksytysti suorittaneista valtaosa tulee sen kuuluisan kehä kolmosen ulkopuolelta. Lisäksi maakunnista ja pääkaupungin ulkopuolisista kasvukeskuksista tulevien uusien KHT-tilintarkastajien osuus oli reilusti yli 40 %.

Tilintarkastusala on perinteisesti ollut miesvaltainen naisten osuuden ollessa noin kolmannes ammattikunnasta. Kuluvan vuosituhannen aikana naisten kiinnostus revisorin työtä kohtaan on kuitenkin selkeästi kasvanut tarkasteltaessa HTM- ja KHT-tutkinnon suorittaneiden määriä. Naisten osuus tilintarkastajatutkinnot läpäisseistä on vaihdellut noin 40–70 %:n välillä.

Hyväksyttyjä tilintarkastajia oli tämän vuoden alussa nipin napin 1 400, joista 636 oli HTM-tarkastajia. Vielä vuonna 2000 tilintarkastajarekisteriin oli rekisteröity lähes 1 000 HTM-tarkastajaa, joista moni on sen jälkeen luopunut HTM-kirjastaan eläkkeelle siirryttyään tai lopetettuaan tilintarkastuksen harjoittamisen sivutoimisena. Samanaikaisesti on KHT-tilintarkastajien määrä kasvanut tasaisesti, mutta hitaasti alle 600:sta nykyiseen 750:een.

Tätä kehitystä kuvaavat käyrät eivät anna aihetta juhlaan. Alalta poistuvien tilalle ei saada riittävästi uusia tilintarkastajia, vaikka tutkintovaatimuksia ja tutkintojen suorittamista on pyritty joustavoittamaan. Olisikin tärkeää, että päätökset tutkintouudistuksesta, joka on osa mittavampaa tilintarkastajajärjestelmän remonttia, tehtäisiin nyt mahdollisimman ripeästi.

Voi myös kysyä, olisiko enemmän aihetta juhlaan, jos tilintarkastusammatin houkuttelevuudesta kantaisi alan järjestöjen ja tilintarkastusyhteisöjen lisäksi huolta ylin laisääntäjämme eduskunta? Sen tulisi ensitöikseen ottaa kriittisen tarkastelun kohteeksi ne sääntelyhankkeet, jotka toteutuessaan selkeästi heikentäisivät tilintarkastaja-ammatin ja koko alan houkuttelevuutta.

Rauhallista joulua!

TARJA SVIILI

päätoimittaja
tarja.sviili@balanssilehti.fi

KUVA: ALLAN LEPPINEN

Kuumana käyvässä verokeskustelussa liikkuu paljon vääriä tietoja ja mielikuvia. – Yritysten on niitä kuitenkin hyvin vaikeaa oikoa, sanoo Metsä Groupin verojohtaja Anna-Liisa Aminoff-Lindblad.

Verokeskustelu harhautui väärille urille

TEKSTI / MATTI REMES KUVAT / OLLI HÄKÄMIES

VEROJOHTAJA Anna-Liisa Aminoff-Lindblad, jos kuka, tuntee perinpohjaisesti kansainvälisen metsäkonsernin verokysymykset. Runsaat 15 vuotta sitten hän ryhtyi hoitamaan silloisen Metsä-Serlan veroasioita. Metsäliitto-konsernissa tehtyjen organisaatio-uudistuksien myötä Aminoff-Lindblad siirtyi vuonna 2005 konsernin lakiasiainyksikköön ja on siitä lähtien palvelut veroasioissa kaikkia liiketoimintoja, tällä hetkellä konsernin talousosastolta käsin.

Perusteellisen rakennemuutoksen läpikäynyt konserni on nyt nimeltään Metsä Group, joka keskittyy pehmo- ja ruoanlaittopapereihin, pakkauskartonkeihin, selluun, puutuotteisiin sekä puunhankintaan ja metsänhoitopalveluihin.

Konsernin liikevaihto oli viime vuonna 5,0 miljardia euroa, ja työntekijöitä on noin 11 500. Tuotantoa konsernilla on 9 maassa ja myyntiyhtiöitä 26 maassa.

Metsä Groupin emoyritys Metsäliitto Osuuskunta on jäsentensä omistama osuuskunta. Konsernin tytäryhtiöistä Metsä Board on puolestaan noteerattu Helsingin pörssiin.

Tässä ovat puitteet konsernin kaksihenkisen verotiimin työlle. Aminoff-Lindblad myöntää, että työskä on melkoinen.

– Kaikkea ei voi itse mitenkään hallita. Onneksi taloushallinnon ihmisiltä konsernin eri osista on löytynyt tietämystä myös veroasioissa. Lisäksi käytämme tarpeen mukaan myös ulkopuolisia asiantuntijoita.

Metsä Groupin verojohtaja Anna-Liisa Aminoff-Lindblad pitää eräänä viime aikojen myönteisimmistä verouutisista yhteisöveron laskemista 20 prosenttiin vuoden 2014 alusta.

MYÖS VEROSÄÄNNÖKSET JA -HALLINTO VOIVAT OLLA VALTTEJA MAIDEN VÄLISESSÄ KILPAILUSSA.

Jopa Euroopassa suuria eroja

Metsä Groupin liiketoiminnan tärkein alue on Eurooppa, mutta sielläkin verotuksessa on suuria maakohtaisia eroja. Saksassa verolait ovat äärimmäisen yksityiskohtaisia, kun taas itäisessä Euroopassa yrityksiä tuskastuttavat raskas byrokratia ja yksityiskohtaiset dokumentointivaatimukset.

– Edes välillisessä verotuksessa ei ole päästy yhdenmukaisiin käytäntöihin, vaikka arvonnäisäverodirektiivien perusteella säännösten tulisi olla jokseenkin samanlaisia kaikkialla EU:ssa. Tämä ei pidä paikkaansa, ja esimerkiksi alv-ilmoituksetkin ovat edelleen joko kaisessa maassa erilaiset.

Aminoff-Lindblad toimii Keskuskauppakamarin verovaliokunnan ja sitä kautta myös Kansainvälisen kaupakamarin ICC:n verotusseurantaryhmän puheenjohtajana Suomessa. Hänen mielestään veroasioiden rooli on korostunut kaikissa maissa.

– Jo pelkästään verottajan edellyttämä dokumentaatio on kasvanut huomattavasti. Eikä kyse ole ainoastaan siirtohinnoittelusta, vaan kyse on myös muun muassa sisäisistä sopimuksista. Nykyisin ei voi tehdä yhtään sisäistä transaktiota ilman, että nämä asiat ovat kunnossa.

Verottajan linja siirtohinnoissa kiristynyt

Nyt verokeskustelussa on pinnalla erityisesti siirtohinnoittelu eli kansainvälisillä markkinoilla toimivien kon-

sernien sisäisten liiketoimien hinnoittelu. Esimerkiksi OECD:ssä pohditaan parhaillaan immateriaalioikeuksien siirtohinnoittelun perusteita.

Aminoff-Lindblad harmittelee, että keskustelu on kuitenkin mennyt osin väärille urille.

– Yleinen harhakäsitys tuntuu olevan, että siirtohintatarkastuksilla ja -oikaisulla verotuksen piiriin saataisiin miljardeja ylimääräistä rahaa. Ajatus ei ole realistinen, vaan kyse on jo kertaalleen verotetun kakun jakamisesta uudelleen.

Aminoff-Lindbladin mukaan myös Suomessa ilmapiiri on muuttunut. Verottajan toiminta siirtohinnoittelua-issa on aiempaa aggressiivisempaa.

– Tästä on kantautunut esimerkkejä kollegoilta muista yrityksistä.

Tähän saakka Aminoff-Lindblad on kansainvälisissäkin yhteyksissä kehunut suomalaisen verottajan toimintaa järkeväksi. Verotarkastuksia ja niiden lopputuloksia on voitu käydä läpi asiallisin perustein.

– Ymmärrän, että siirtohinnoittelu halutaan ottaa fokuksen myös Suomessa. Verottajan otteet ovat kuitenkin tässä osittain erkaantuneet vanhoista periaatteista.

Aminoff-Lindbladin mielestä pienen maan etu on, jos kaikki pystyisivät puhaltamaan yhteen hiileen.

– Useimpien suomalaisomisteisten yritysten tavoitteena on saada omaan maahan verotettavaa tuloa, jotta osingonjako osakkaille olisi mahdollista.

Muutoksia liian nopeaan tahtiin

Yhteisöveron laskeminen 20 prosenttiin ensi vuoden alusta on Aminoff-Lindbladin mielestä vuoden myönteisimpiä verouutisia. Sen sijaan moni muu uudistus ei saa häneltä kiitosta.

Eniten verojohtajaa häiritsee se, että muutosten käytännön vaikutukset selviävät hyvin myöhäisessä vaiheessa.

– Verotuksen tulisi olla selkeää ja enakoitavaa. Yritysten toive on, että muutoksista saataisiin mahdollisimman tarkat tiedot hyvissä ajoin. Nyt meidän on

Lait jättävät liikaa tulkinnanvaraa

UUDISTUSTEN myötä verosäännökset usein monimutkaistuvat entisestään, mitä Anna-Liisa Aminoff-Lindblad pitää valitettavana. Esimerkiksi vähennyksiä koskevissa rajoituksissa yrityksillä on täysi työ pysyä mukana.

– Säännöksiä valmistellaan usein nopealla tahdilla, monesti valtiovarainministeriön sisäisenä työnä. Silloin on ymmärrettävää, että lakeihin jää epäselviä kohtia.

Aminoff-Lindbladin mukaan tapana on ollut, että lainsäädäntövaiheessa säädöksiin jätetään aukkoja, jotka halutaan jättää tulevan oikeuskäytännön varaan. Nykyisissä lakiteksteissä on kuitenkin hänestä liikaa tulkinnanvaraisuutta.

– Säännösten tason pitäisi olla se, että 90 prosenttiin tapauksista saataisiin vastaus lakitekstistä tai hallituksen esityksen perusteluista. Oikeudesta tulkintoja tarvitsisi lähteä hakemaan vain yksittäistapauksissa.

Verottajalta ennakkotiedon hankkiminen ja valittaminen eri oikeusasteisiin on Aminoff-Lindbladin mielestä usein liian hidas tapa saada selvyttä yhtiön veroasioihin. Hän toivoo apua Verohallinnon tänä vuonna käynnistämästä pilottihankkeesta, jossa kokeillaan niin sanottua syvennettyä asiakasyhteistyötä.

Verottajan tavoitteena on kannustaa yhtiöitä nostamaan esiin mahdollisimman avoimesti ja aikaisessa vaiheessa epävarmuutta sisältävät kysymykset verotuksessa. Kaksivuotisessa pilottihankkeessa on aluksi mukana 4–6 konsernia.

– Esimerkiksi Hollannissa vastaavasta käytännöstä on kuuleman mukaan hyviä kokemuksia. Siellä mennään verottajan juttusille ja keskustelun aikana tai hyvin pian sen jälkeen saadaan asiaan verottajan kanta. Käytäntö edellyttää molemminpuolista avoimuutta, mutta etuna on, että samalla säästetään molempien osapuolten aikaa ja vaivaa.

reagoitava moneen asiaan aivan liian lyhyellä varoitusajalla ja joskus reagointi on mahdollista vasta jälkikäteen.

Tämä syksy on ollut poikkeuksellisen hektinen. Moniin verosäännöksiin tulee vuodenvaihteessa muutoksia, joiden yksityiskohdat ovat selvinneet vasta muutama viikko ennen lakimuutoksia.

Yksi sellainen on korkovähennys-oikeuden kiristys. Muutoksesta säädettiin aikanaan hyvissä ajoin, mutta pelisääntöjä muutettiin yllättäen vielä syksyllä.

Keskustelu ajautui väärille urille

Aminoff-Lindblad kannattaa lämpimästi uudistuksia, joilla verotukseen saataisiin lisää selkeyttä. Sillä olisi vaikutusta myös Suomen kilpailukykyyn ja yritysten investointipäätöksiin.

– Maat kilpailevat verokannoilla, mutta toisaalta myös yksinkertaisilla verosäännöksillä ja asiallisella verohallinnolla on iso arvo.

Aminoff-Lindblad kokoontuu silloin tällöin muutaman muun ison yrityksen verojohtajan kanssa tuulettamaan ajatuksiaan ajankohtaisista asioista. Yksi aihe on viime aikoina noussut ylitse muiden: kielteiseen sävyyn käyty keskustelu yritysten verosuunnittelusta.

– Julkisessa keskustelussa on esillä jopa virheellisiä tietoja. Asiaan puuttuminen on kuitenkin tosi hankalaa. Pelkään pahoin, että vaikkapa vastineet sanomalehtien yleisönosastoissa eivät virheellisten tietojen korjaamisessa juuri auttaisi.

Julkisuuudesta saa Aminoff-Lindbladin mielestä nyt sellaisen kuvan, että yritysten pääasiallinen tehtävä on verojen maksun välttely.

– Suomalaiset pörssiyhtiöt ovat kuitenkin vastuullisia veronmaksajia. Verosuunnittelua tehdään lain sallimissa rajoissa, eikä sen yli mennä. Toiminta on varsin läpinäkyvää. Asiat ovat tarkistettavissa tilinpäätöksistä ja vuosikertomuksista.

Kansainvälisen keskustelun ytimessä on ollut ulkomailla toimivien amerikkalaisyhtiöiden verosuunnittelu. Yhtiöt ovat onnistuneet minimoimaan veronsa voimassa olevien lakien puitteissa, mutta samaan aikaan ne ovat tahrineet muidenkin yritysten mainetta.

– Ulkomailla verosuunnittelusta on raikeita esimerkkejä, joita Suomesta ei löydy. □

Hallitusammattilaiset: Compliance kuntoon

TEKSTI / MATTI REMES KUVAT / JARI HÄRKÖNEN

Onko vaatimustenmukaisuus yritykselle kilpailuetu vai kustannustaakka? Tätä asiaa pohdittiin Hallitusammattilaiset ry:n ja Deloitteen Tietopankkiaamiaisella.

VAATIMUSTENMUKAISUUS eli compliance on yrityksissä usein hankalasti hahmotettava asia, sillä lakien ja viranomaismääräysten ohella se kattaa myös monia muita asioita, esimerkiksi yhtiön sisäisten määräysten noudattamisen. Vaikeaan asiaan kannattaa kuitenkin tarttua, sillä parhaimmillaan vahva compliance-kulttuuri on yrityksen kilpailuetu.

Tämä oli keskeinen viesti Hallitusammattilaiset ry:n (DIF) Tietopankkiaamiaisella, jossa keskusteltiin hallituksen roolista vaatimustenmukaisuuden toteuttamisessa.

Hallitusammattilaiset on asiantuntijakumppaneidensa kanssa koonnut

yhdistyksen jäsenille hallitustyötä tukevaa aineistoa tietopankki.dif.fi-verkkosivustolle. Tällä kertaa Tietopankkiaamiaisella käytiin läpi Deloitte & Touchen osa ”Vaatimustenmukaisuus ja hallituksen vastuu”.

Deloitteen riskienhallinnan konsultointiyksiköstä vastaava **Lasse Ingström** korosti, että vaatimustenmukaisuus on yksi näkökulma riskienhallintaan.

– Hallituksen tulisi jollakin tavalla pystyä hallitsemaan aihepiiriä ja muodostamaan käsitys, miten compliance on omassa organisaatiossa johdettu ja mitä riskejä tähän liittyy.

Ingströmin mukaan joissakin isoissa globaaleissa yhtiöissä vaatimusten-

◀ Peter Bergström toivoi hallituksilta lisää aktiivisuutta vaatimustenmukaisuusasioissa. Näin tarvittavat prosessit ja mekanismit tulevat yrityksissä käyttöön.

▶ Ajankohtaisen aamiaistilaisuuden avauspuheen piti Deloitteen senior partner Mikael Paul.

◀ Riitta Laitasalon mielestä vaatimustenmukaisuus on oltava kunnossa, jotta yritys välttyy suuremmilta kolhuilta.

▶ Juha Salosen mukaan kasvava sääntely lisää entisestään compliance-asioiden painoarvoa yrityksissä.

mukaisuus on erillinen toiminto, mutta useimmissa yrityksissä asiasta vastaa omien tehtäviensä ohella esimerkiksi lakiasiainyksikkö tai riskienhallinnasta vastaavat ihmiset.

– Tärkeintä on, että tekeminen on koordinoitua ja että yrityksellä on standardit ja yhtenäiset mallit, miten vaatimustenmukaisuutta organisaatiossa johdetaan.

Sääntely ja sanktiot korostavat merkitystä

Huhtamäellä johtavana neuvonantajana työskentelevän **Juha Salosen** mukaan lattiatasolle vietyinä vaatimustenmukaisuus tarkoittaa sitä, että yhtiötä

koskevia pakottavia sääntöjä ja muita normeja noudatetaan. Lisääntyvä sääntely lisää entisestään asian painoarvoa.

Hallituksen tehtävänä on Salosen mielestä huolehtia, että vaatimustenmukaisuuden hallintaan liittyvät asiat ovat järjestyksessä ja että järjestelmät toimivat kuten on ajateltu.

– Hallituksen tulee olla selvillä ohjelmien sisällöstä, valvoa niiden noudattamista ja puuttua poikkeamiin. Hallituksella on myös oltava yleinen käsitys siitä, että johto ja henkilöstö ovat asiaan sitoutuneita.

Vaikeuskerroin kasvaa, jos yritys operoi useilla mantereilla. Tämä on tullut konkreettisesti esille Huhtamäessä, jol-

◀ Eeva Ahdekiven mielestä on tärkeää, että ylin johto sisäistää compliance-asiat. Näin asenne juurtuu koko organisaatioon.

► Lasse Ingström huomautti, että hallituksen tulisi jollakin tavalla pysyä muodostamaan käsitys, miten compliance on omissa organisaatioissa johdettu ja mitä riskejä tähän liittyy.

Epäviralliset neuvottelut EU:n tilintarkastusehdotuksista alkoivat

EU:n neuvoston alustava kanta komission ehdottamaan EU:n tilintarkastussäntelyn uudistamiseen on valmistunut, joten epäviralliset kolmikantaneuvottelut (trilogi) ovat alkaneet.

la on toimintaa 31 maassa. Viiden vuoden aikana koko konsernissa on viety läpi työmäärältään ja kustannuksiltaan mitava compliance-koulutusprosessi.

– Vaatimustenmukaisuus ymmärretään hyvin eri tavalla eri puolilla maailmaa.

Suomessa ja vielä Euroopassakin asioista on helppo puhua, mutta Etelä-Amerikan, Kiinan tai Venäjän kaltaisissa kehittyvissä talouksissa bisnestavat ovat aivan erilaisia, Salonen huomauttaa.

Henkilöstön motivointi keskeistä

Tilaisuuden keskusteluissa Hallitusammattilaisten jäsenet pohtivat, miten yrityksen johto ja henkilöstö saadaan motivoitua ottamaan vaatimustenmukaisuus osaksi yrityksen työskentelyä.

Solidiumin sijoitusjohtaja **Eeva Ahdekiven** mielestä motivaatio lähtee ylhäältä: hallitukselta toimitusjohtajalle ja johtoryhmälle ja siitä läpi organisaation. Kun ylimmät portaavat sisäistävät compliance-asiat, juurtuu asenne koko yhtiöön.

– Kaikille tulisi olla selvää, että eteneminen uralla riippuu myös vaatimustenmukaisuuden noudattamisesta. Kun tällainen henki on saatu yritykseen, niin hallitus voi olla rauhassa. Yksittäisiin tapauksiin hallitus ei ennäätä puuttua.

Tuija Soanjärvi on pitänyt jo pitkään compliance-asioita esillä yrityksissä. Hänen mukaansa johdon ja henkilöstön motivointi on iso haaste.

– On tärkeää korostaa, miksi nämä asiat ovat tärkeitä ja miksi tähän kannattaa käyttää aikaa ja resursseja.

Strategisesti tärkeä asia

Keskon henkilöstöjohtaja **Riitta Laita-salon** mukaan motivaatiota lisäisi, jos vaatimustenmukaisuus nähtäisiin yrityksissä pikemminkin strategisena kuin hallinnollisena kysymyksenä.

– Samalla tavalla kuin vastuullisuus-kysymyksissä, näiden asioiden on oltava

va yrityksessä kunnossa, jotta kolhuilta välttytään. Tästä näkökulmasta katsottuna vaatimustenmukaisuudesta tulee strategisesti tärkeä asia.

Deloitten johtaja **Peter Bergström** sanoi, että hallitukset voisivat olla vaatimustenmukaisuusasioissa aktiivisempia, jotta tarvittavat prosessit ja mekanismit tulevat yrityksessä käyttöön. Hallituksen tehtäviin kuuluu myös valvoa, että mekanismit pysyvät kunnossa.

– Yksi yrityksissä askarruttava kysymys on, mikä on vaatimustenmukaisuudessa riittävä taso. Tässä on vielä työskentelää luoda viitekehys, joka auttaisi yrityksiä mitoittamaan toimenpiteet oikein. □

Hallitusammattilaiset ry (DIF)

Directors' Institute of Finland – Hallitusammattilaiset ry:n (DIF) tavoitteena on auttaa jäseniään kehittämään hallitustyönsä. DIF:llä on runsaat 400 henkilöjäsentä, neljä yhteisöjäsentä sekä 18 asiantuntijakumppania. Jäsenistä suuri osa on pörssi-yhtiöiden hallituksissa.

Yhdistyksen jäsenet pääsevät osaksi Suomen suurinta hallitusjäsenverkostoa ja voivat kehittää osaamistaan hallitustyönsä. Jäsenet ovat muun muassa verkkosivuilla oleva kattava Tietopankki hallitustyöskentelystä, jäsenalaisuudet, hallituspaikkojen välitys, Boardview-lehti sekä mahdollisuudet vaikuttaa yhdistyksen kautta.

Lisätietoja: dif.fi

TRILOGIIN osallistuvat jäsenmaita edustava EU:n neuvoston puheenjohtajamaa Liettua, Euroopan parlamentti ja komissio.

Neuvottelujen tarkoituksena on sopia ratkaisusta ennen parlamentin ensimmäistä äänestystä, joka on tämänhetken tiedon mukaan helmikuussa 2014. Jos neuvosto sen jälkeen hyväksyy parlamentin äänestyksen tuloksen, direktiivi- ja asetusehdotus hyväksytään ja asian käsittely päättyy. Jos yksimielisyyttä ei löydy, käsittelyä jatketaan.

– Trilogineuvottelujen etenemisestä ei juuri ole tihkunut tietoja, joten toistaiseksi on mahdotonta arvioida, päästäänkö yksimielisyyteen vielä tämän vuoden puolella, toteaa KHT-yhdistyksen vt. toiminnanjohtaja **Anu Tanner**.

Mahdollisia kiistanaiheita saattaa liittyä seuraaviin kysymyksiin:

- säädetäänkö asioista direktiivissä vai asetuksessa
- yleisen edun kannalta merkittävän yhteisön määritelmä
- pakollinen firmarotaatio ja tarjoukkipailun järjestäminen
- kiellettyjen tilintarkastuksen oheispalvelujen (non-audit services) määrittely
- sallittujen oheispalvelujen tarjoamisen rajoittaminen tiettyyn prosenttiosuuteen tilintarkastuspalkkiosta
- tilintarkastuskertomuksen sisältö
- tilintarkastajien EU-tason valvonta sekä ESMAn rooli.

Firmarotaation ajoista erimielisyyttä

Komissio ehdotti alun perin, että yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tulee vaihtaa tilintarkastusyhteisöä kuuden vuoden välein.

Euroopan parlamentin lakivaliokunnan JURIn mielestä rotaatioajan tulisi olla enintään 14 vuotta. Lisäksi tietyin edellytyksin, kuten järjestämällä tarjoukkipailu, rotaatioaikaa voisi pidentää enintään 25 vuoteen.

Neuvosto puolestaan ehdottaa enintään 10 vuoden rotaatioaikaa, jota voisi tietyin edellytyksin pidentää jopa 20 vuoteen.

Eri näkemyksiä rajoituksista oheispalvelujen tarjoamiseen

Komissio ehdotti monia rajoituksia muiden kuin tilintarkastuspalvelujen tarjoamiselle tilintarkastusasiakkaana oleville yleisen edun kannalta merkittävälle yhteisöille sekä 10 %:n kattoa tilintarkastukseen liittyvien palveluiden (esim. osavuosikatsausten tarkastukset) tarjoamiselle.

JURI puolestaan kannattaa kiellettyjen palveluiden listaa, joka on yhdenmukainen IESBAn eettisten sääntöjen kanssa, ja JURIn mielestä sallituilla oheispalveluilla ei pidä olla prosenttikattoa.

Neuvosto esittää paljon laajempaa kiellettyjen palveluiden listaa kuin mitä eettiset säännöt vaativat. Neuvosto myös esittää 70 %:n (tilintarkastus-

palkkioista) kattoa sallittujen oheispalvelujen tarjoamiselle.

Tilintarkastuskertomuksen sisältövaatimukset puntarissa

Komissio esitti paljon laajempaa sisältöä yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen tilintarkastuskertomukseen kuin mitä ISA-standardeissa vaaditaan. IAASB (International Auditing and Assurance Standards Board) on uudistamassa tilintarkastuskertomusta koskevia ISA-standardeja ja ehdottaa tilintarkastuskertomukseen mm. tilintarkastajan johtopäätöstä toiminnan jatkuvuudesta sekä key audit matters -kappaletta, jossa raportoidaan merkittävimmät asiat kyseisen tilikauden tilintarkastuksessa.

JURI oli suunnilleen samoilla linjoilla IAASB:n kanssa. Lisäksi JURI haluaisi tilintarkastuskertomuksessa kerrottavan, mitä oheispalveluja on suoritettu kyseiselle tilintarkastusasiakkaalle.

Neuvosto taas ehdottaa, että tilintarkastuskertomusta koskevia vaatimuksia siirrettäisiin asetuksesta direktiiviin, jolloin ne koskisivat kaikkia tilintarkastusvelvollisia, ei pelkästään yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä. Neuvosto ehdottaa, että tilintarkastuskertomuksessa esitettäisiin tietoja tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskeistä sekä toiminnan jatkuvuudesta. □

Keskon palkinnon vuoden parhaasta vastuullisuusraportista vastaanottivat henkilöstö- ja sidosryhmäsuhteiden johtaja Matti Mettälä sekä yhteiskuntavastuun asiantuntija Satu Kuoppamäki. Palkinnot jakoi kilpailutuomariston puheenjohtaja Carola Teir-Lehtinen.

KUVA: JULIUS KONTTINEN

Yritysvastuun parhaille raportioijille tunnustusta

Yritysvastuun eri osa-alueiden tasapainoinen käsittely nosti Kesko Oyj:n vuoden 2012 parhaaksi vastuullisuusraportioijaksi.

KESKO sai kilpailun korkeimman pistemäärän ja oli sekä kilpailun yleisen sarjan että koko kilpailun voittaja. Kilpailutuomariston mukaan Keskon raportti on kattava kokonaisuus, jossa yritys vastuun eri osa-alueita käsitellään tasapainoisesti. Raportti oli myös median ja kansalaisjärjestön suosikki Lukijan valinta-sarjassa.

Kilpailutuomariston arviointikriteeristö pohjautuu kansainvälisen Global Reporting Initiative -verkoston raportointiohjeistoon. Raportit pisteyttää tilintarkastusyhtiöiden (Deloitte, EY, KPMG, PwC) edustajista koostuva riippumaton asiantuntijaryhmä.

Olennaiset asiat esiin

Kilpailutuomaristo antoi tämän vuoden arvoinneissaan entistä enemmän painoarvoa taloudellisen vastuun, kuten verojalanjäljen ja korruptionvastaisen toiminnan raportoinnille. Tässä kunnostautuivat sekä Kesko, julkisen sektorin sarjan voittanut Senaatti-kiinteistöt että kunniamaininnan saanut Fortum, jolle tuomaristo antoi erityiskiitosta verojen kattavasta ja edistyksestä raportoinnista.

Kilpailutuomaristo kiinnitti arvoinneissaan huomiota myös mm. Keskon ja Fortumin Venäjän liiketoimintojen varsin suppeaan raportointiin.

Vastuullisuusraportoinnin yleistyessä myös raporttien laajuus on vähitellen kasvanut. Kilpailussa kärkeen sijoittuneista raporteista viisi on yli sataisivuisia, laajin yli 200-sivuinen. Kilpailutuomaristo muistutti, että vaikka vastuullisuuden eri osa-alueita on tärkeää käsitellä raporteissa kattavasti, lukijoiden kannalta vähintään yhtä tärkeää on sekä rajata raportteja että nostaa olennaiset asiat esiin selkeästi ja tiivistetysti.

Tämän vuoden kilpailussa tiivis keronta myös palkittiin. Outotecin 62-sivuinen raportti oli sekä sijoittajan että opiskelijoiden valinta vuoden parhaaksi raportiksi. Sen johdonmukainen rakenne, hyvät taulukot sekä jämäkkä ja tiivis ilmaisu saivat kiitosta.

Konkarit vahvoilla

Tämän vuoden kilpailussa kymmenen eniten pisteitä saanutta raportioijaa olivat palkittujen Keskon, Fortumin ja Outotecin lisäksi Metso Oyj, Metsä Group, Neste Oil Oyj, Nokia Oyj, Outokumpu Oyj, Stora Enso Oyj ja Wärtsilä Oyj.

Kilpailun kärkisijat ovat vahvasti raportoinnin konkareiden hallussa. Esimerkiksi Kesko on saanut kilpailussa tähän mennessä kaikkiaan 16 palkintoa, Fortum 11 ja Senaatti-kiinteistöt 8.

Kilpailussa arvioitiin kaikkiaan 140 yrityksen ja organisaation vuotta 2012 koskevat raportit. Kilpailusarjoja oli kolme: yleinen, pk-yritykset ja julkinen sektori. Pk-yritysten sarjassa ei tänä vuonna jaettu palkintoa, koska kilpailijoita oli vain yksi.

Voittajan valitsi kilpailun järjestäjäryhmä, johon kuuluivat Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu, KHT-yhdistys, työ- ja elinkeinoministeriö, Ympäristöjohtamisen yhdistys, ympäristöministeriö ja Yritysvastuuverkosto FIBS.

Suomen vastuullisuusraportointi-kilpailu on järjestetty vuodesta 1996 lähtien. Kilpailussa arvioidaan yksinomaan yritysten yhteiskuntavastuullisuutta koskevaa raportointia, ei niiden vastuullisuutta muilla perusteilla. Arvioidavaksi tulevat ilman erillistä ilmoitautumista kaikkien Helsingin pörssin päälistalla olevien yritysten vastuullisuusraportit. Lisäksi kilpailuun voi osallistua erikseen ilmoittautumalla. Kilpailu on avoin ja maksuton kaikille yrityksille ja organisaatioille. □

www.fibsry.fi

Vartijana veroparatiisin portilla?

Veroparatiisit eivät ole naurun asia, vaikka Naurulla sellainen onkin. Monaco, Liechtenstein, Andorra, Britannialle kuuluvat Mansaaret, Jersey ja Guernsey sekä Caymansaaret, Alankomaiden Antillit sekä Bahama kuuluvat samaan sarjaan. Veroparatiiseissa verotus on nolla tai lähellä nollaa.

Veronkierto ja toiminta veroparatiiseissa on usein laillista, mutta usein se on myös laitonta. Esimerkiksi Apple ja Starbucks toimivat laillisesti, vaikka ne ovat verosuunnittelun ja veroparatiisien avulla saaneet laskettua verotustaan huomattavasti. Alun perin veroparatiiseja käytettiin pelkästään veronkiertoon. Osa toiminnoista on sittemmin vakiintunut ja keskittynyt veroparatiiseihin. Esimerkiksi jälleenvakuutustoimintaa on keskittynyt Guernseyhin ja pankkitoimintaa Jerseylle.

Veroparatiiseissa on myös rikollista rahaa, erityisesti huumebisnekseen liittyvää, ja sen myötä rahanpesua. Jo pelkästään huumerahoja niissä lieenee tuhansia miljardeja euroja. Kun mukaan lasketaan yksityishenkilöiden veroparatiiseihin keskittynyt liiketoiminta ja varallisuus, nousee kokonaissumma kymmeniin tuhansiin miljardeihin euroihin.

Veroparatiisitoiminnan hillintä on valtioiden tehtävä. Yhdysvalloissa ollaan veroparatiisien kuriin panemisessa pidemmällä kuin Euroopassa. Tärkeässä roolissa siellä on FATCA-hanke (Foreign Account Tax Compliance Act) ja -laki. Sen mukaan Yhdysvalloissa toimivien pankkien pitää ilmoittaa asiakkaitensa tilitiedot Yhdysvaltain viranomaisille. Se on toiminnan ehto.

Euroopassa tullaan jälkijunassa. Irlanti ja Hollanti antavat veroetuja aggressiivisesti. Komissio julkisti joulukuussa 2012 veropetosten ja veronkierron vastaisen toimintasuunnitelmansa, joka sisältää 34 toimenpide-ehdotusta jaoteltuna olemassa olevien välineiden käytön tehostamiseen ja komission aloitteiden toteuttamiseen.

Ehdotukset sisältävät välineitä jäsenvaltioiden keskinäisen yhteistyön, sisäisen toiminnan, viranomaisyhteistyön ja verovelvollisten ohjauksen tehostamiseen sekä arvonlisäveropetoksissa nopeampaan reagointiin. Kiireellisintä on säästödirektiivin muuttaminen.

Maailmalla monella on yhtiö veroparatiiseissa aivan laillisesti ja niitä on opittu käyttämään yhä enemmän. Yhdysvaltojen presidentiksi pyrkineellä Mitt Romneyllä on veroparatiisiyhtiö Caymansaarella. Vaikka se toimii Yhdysvaltain lain mukaan, se on aiheuttanut äänestäjissä moraalista paheksuntaa. Suomessa on kunnissa herättänyt närää mm. terveysalalla olevien yritysten veroparatiisia hyödyntävä verosuunnittelu. Myös valtionyhtiöt on nostettu esiin. Kritiikki kasvaa veroparatiiseja hyödyntävää laillistakin verosuunnittelua kohtaan. Raskaita veroja maksavat ihmiset eivät ehkä kohta osta tavaroita ja palveluja yrityksestä, jos epäilevät voittojen valuvan veroparatiisiyhtiöihin.

Hiljan kansainvälinen TV-ohjelma nosti verokonsultointia harjoittavia suurimpia tilintarkastusyhteisöjä tikun nokkaan veroparatiiseja hyödyntävästä laillisesta mutta aggressiivisesta verosuunnittelusta. TV-ohjelmat ovat TV-ohjelmia ja laillinen on laillista, mutta asiaa ei kannata sivuuttaa olankohautuksella. Kysymyksiä on monta.

Onko sellaisia aloja, joilla ei voi enää toimia menestyksellisesti törmäämättä aggressiiviseen verosuunnitteluun? Mikä on verokonsultoinnin etiikka? Millainen maineriski voi liittyä aggressiiviseen verosuunnitteluun ja sen konsultointiin?

Vastaus on erilainen riippuen siitä, onko kyse laillisesta vai laittomasta toiminnasta. Ongelma ei ole niinkään suomalainen, mutta suomalaiset yritykset kohtaavat tätä toimintaa kilpaillessaan kansainvälisillä markkinoilla.

Tilintarkastajasta ei ole portinvartijaksi veroparatiisin portille. Mutta vahvat toiminnan arvot ja hyvä etiikka ovat paras ohjenuora, jota aina kannattaa seurata.

VEROPARATIISI-TOIMINNAN HILLITSEMINEN ON VALTIOIDEN TEHTÄVÄ.

Taloudellinen asema ja tuloskehitys kiinnostavat sijoittajia

Kuva: Mphotoack

FINANSSIVALVONNAN kesällä 2013 tekemä kysely osoittaa, että sijoittajia kiinnostavat eniten tiedot yhtiöiden taloudellisesta asemasta ja tuloskehityksestä.

Kyselyyn pyydettiin vastauksia henkilöiltä, jotka käyttävät sijoittajainformaatiota sijoituspäätösten tekemisessä tai sijoitusanalyysien tuottamisessa. Kyselyyn vastasi lähes 250 henkilöä, joista 90 % luokitteli itsensä ei-ammattimaiseksi sijoittajaksi. Muut vastaajat olivat joko ammattimaisia sijoittajia tai sijoituspalveluja tarjoavan palveluksessa työskenteleviä henkilöitä.

Medialla tärkeä rooli sijoittajainformaation välittäjänä

Lähes puolet vastaajista saa tarvitsemansa informaation ensisijaisesti median kautta. Lehdet ja televisio mainittiin selkeästi useammin tietolähteinä kuin uutistoimistot, kuten Reuters ja Bloomberg. Pörssitiedotteet ovat lähes yhtä tärkeä tiedon lähde, ja niitä seurataan kaupallisten kanavien kautta ja yhtiöiden internetsivuilta. Pörssitiedotteita haetaan tiedotusvarastosta selkeästi muita kanavia harvemmin.

Vastaajat nostivat tärkeiksi sijoittajainformaation tiedonhankintakanaviksi myös omaisuudenhoitajat, sijoitusasiantuntijat, meklarit ja analyytikot sekä esimerkiksi Pörssisäätiön ja Osakesäästäjien järjestämät tilaisuudet. Useat vastaajat kertoivat lisäksi seuraavansa ahkerasti sijoitusblogeja ja internetin sijoittamiseen liittyviä keskustelupalstoja.

Liiketoiminnan kehitys ja taloudellinen asema kiinnostavat

Yli puolet vastaajista mainitsi liiketoiminnan toteutuneen kehityksen ja taloudellisen aseman kiinnostavimmaksi yhtiöiden julkistamista tiedoista, ja lähes 90 % katsoi sen kuuluvan viiteen kiinnostavimpaan tietoon.

Seuraavaksi kiinnostavimpana tietona mainittiin yhtiöiden ja niiden toimialojen yleiset markkinanäkymät (20 % vastaajista) sekä tulosohjeistukset (vajaat 10 % vastaajista).

Osinkopolitiikka sai yhtä monta mainintaa kiinnostavimpana tietona kuin tulosohjeistus, ja se arvioitiin kokonaisuutena viiden kiinnostavimman tiedon joukkoon ennen esimerkiksi tietoa yhtiön strategiasta.

Taloudellisia raportteja luetaan säännöllisesti

Vastaajat kertoivat lukevansa säännöllisesti osavuositiedotteita ja tilinpäätöstiedotteita: vain alle 10 % lukee näitä harvoin tai ei koskaan.

Raporteista luetaan pääsääntöisesti tietoja tuloskehityksestä ja taloudellisesta asemasta sekä tulevaisuudennäkymistä. Vain reilut puolet vastaajista lukee riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä markkina- tai kilpailutilanteesta esitettyjä tietoja.

Ammattimaiset sijoittajat kiinnittävät vastausten perusteella näihin osa-alueisiin kuitenkin yhtä paljon huomiota kuin tuloskehityksestä ja taloudellisesta asemasta esitettyihin tietoihin.

Vuosikertomuksia luetaan lähes yhtä aktiivisesti kuin osavuositiedotteita ja tilinpäätöstiedotteita. Niistä luetaan erityisesti toimintakertomus, mutta noin puolet vastaajista ilmoittaa käyvänsä läpi myös IFRS-tilinpäätöksen. Yksittäisinä kiinnostavina tietoina vuosikertomuksista poimittiin omistusrakenne sekä hallituksen ja johtoryhmän kokoonpano.

Valvonnan painotukset ennallaan

Vaikka tiedot riskeistä ja epävarmuustekijöistä eivät nousseet kyselyssä kaikkien kiinnostavimpien asioiden joukkoon, Finanssivalvonta pitää kuitenkin niiden esittämistä tärkeänä: riskeillä ja epävarmuustekijöillä on selkeä yhteys tulevaisuudennäkymistä annettuihin tietoihin, minkä takia myös tämä aihealue kuuluu jatkossakin valvonnan painopisteisiin.

Kirjanpitolautakunta antoi lausuntonsa listayhtiön johdon eläkesitoumustiedoista

Finanssivalvonta pyysi osana lähipiirivalvontaa kirjanpitolautakunnalta lausuntoa tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista sen selventämiseksi,

- mitä tulee kertoa listayhtiön toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa lakisääteisistä ja/tai vapaaehtoisista eläkesitoumuksista
- tuleeko näistä sitoumuksista esittää euromääräisiä tietoja.

Kirjanpitolautakunnan syyskuussa antama lausunto löytyy verkko-osoitteesta <http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf> → Lausunnot ja poikkeusluvut → 2013 → Listayhtiön johdon eläkesitoumuksia koskevista liitetiedoista.

Listayhtiöiden tiedonantopolitiikkaa kartoitettiin

Finanssivalvonta selvitti listayhtiöiden käytäntöjä tiedonantopolitiikan julkaisemisessa. Selvityksessä olivat mukana kaikki 1.7.2013 Helsingin pörssissä noteeratut yhtiöt, yhteensä 125 yhtiötä. Siinä arvioitiin tiedonantopolitiikan olemassaoloa ja sisältöä sekä julkaisemista yhtiön verkkosivuilla.

Selvityksen mukaan 38 prosenttia listayhtiöistä (48 yhtiötä) oli julkaissut tiedonantopolitiikkansa verkkosivuillaan. Lisäksi seitsemän yhtiön verkkosivuilta kävi ilmi, että yhtiöllä on olemassa kirjallinen tiedonantopolitiikka tai tiedottamisperiaatteet.

Yhtiön koolla ei näyttänyt olevan juuri vaikutusta tiedonantopolitiikassa esitettyjen asiakokonaisuuksien määrään. Esimerkiksi laajimmat tiedonantopolitiikat olivat neljällä suurella, viidellä keskikokoisella ja kolmella pienellä yhtiöllä.

Finanssivalvonta suosittaa liikkeeseenlaskijoille tiedonantopolitiikan laatimista kirjalliseen muotoon. Tiedonantopolitiikka kannattaa sen mukaan käydä läpi säännöllisesti esimerkiksi vuosittain tai silloin, kun yhtiössä tai sääntely-ympäristössä tapahtuu muutoksia. Myös laatimis- ja päivitysajankohdat olisi suositeltavaa merkitä tiedonantopolitiikkaan.

BALANSSI

**Ilmoita 18.2.2014
ilmestyyssä
Balanssi-lehdessä!**

Kysy tarjouksista ja toistoalennuksista osoitteessa: ilmoitukset@balanssilehti.fi

Kotisivuiltamme www.balanssilehti.fi
löydät päivitettyä tietoa Balanssi-lehdestä ja ilmoittelusta.

P-Analyzer Tilinpäätösanalyysi- ja ennusteohjelmisto.

Info ja ilmaisversio
www.sbb.fi

EU:n tietosuoja-asetus uudistuu

– sidosryhmäraportointi osa
tietosuojan aktiivista toteuttamista

JAAKKO VIITANEN

Vireillä oleva asetusuudistus patistaa yrityksiä aktiivisuuteen tietosuojan toteuttamisessa ja kehittämisessä. Sidosryhmille näistä voi raportoida tietotilinpäätöksessä, joka edellyttää tietosuojaan liittyvien tietojen systemaattista läpikäyntiä.

UUDEN tietosuoja-asetuksen valmistelu alkoi Euroopan unionissa 25.1.2012, ja sillä korvataan aiempi EU-direktiivi (Direktiivi 95/46/EY yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta).

Tietosuojalain kaksi keskeistä tavoitetta ovat Euroopan unionin alueen tietosuojalakien harmonisointi ja kuluttajan tietosuojan parantaminen. Asetuksen keskeisen, organisaatioita koskevan tavoitteen voi kiteyttää seuraavasti: *EU velvoittaa toimijat passiivisista sääntöjen noudattajista aktiivisiksi tietosuojan toteuttajiksi.*

Taustalla kolme megatrendiä

Asetuksen taustalla vaikuttaa ainakin kolme globaalia megatrendiä. Euroopan kilpailukyky on ollut vuosia alamäessä, eikä sitä ole ainakaan auttanut nykyinen tilanne, jossa jokaisella maalla on erilainen kansallinen tietosuojalainsäädäntö.

Tällä hetkellä yritys, joka kehittää globaalia digitaalista palvelua, joutuu ottamaan EU:n alueella kunkin maan lainsäädännön huomioon. EU on laskenut lainsäädännön harmonisoinnin säästävän vuosittain 2,3 miljardia euroa alueen toimijoilta.

UUTTA ON TIETO-
SUOJAN KEHITTÄMISEN
JA TOTEUTTAMISEN
RAPORTOINTII
ULKOPUOLISILLE
SIDOSRYHMILLE.

KUVA: Mesphotos

Jo ennen tämänvuotisia laajoja tietovuotouutisia Eurobarometri osoitti toisen samansuuntaisen EU:n laajuisen kehityssuuntauksen: kansalaiset eivät enää luota tietojensa lainmukaiseen käsittelyyn.

Kolmas globaali kehityssuuntaus on lainsäädäntökehikon monimutkaistuminen. Palveluista tulee yhä monikanavaisempia ja niitä toimitetaan sekä digitaalisesti että fyysisesti. Palvelun tuottamisen rajat hämärtyvät, ja siten siihen vaikuttavan lainsäädännön tulkinta monimutkaistuu.

Tietosuoja-asetuksen säätelytyötä tehdään, jotta näihin kehityssuuntauksiin voidaan varautua entistä paremmin.

Henkilötiedoista kiistellään

Komissio on tehnyt ehdotuksen asetukseksi, ja sen lopullisesta sisällöstä käydään voimakasta lobbausta puolesta ja vastaan. Asetuksen on arvioitu valmistuvan aikaisintaan vuoden 2014 keväällä.

Valmistumisen jälkeen se tulee voimaan jäsenvaltioissa noin kahden vuoden siirtymäajan kuluttua automaattisesti; siis toisin kuin esimerkiksi direktiivi, jota jäsenvaltiot pystyvät vielä muokkaamaan ennen voimaantulusta. Suomen kohdalla uusi asetus korvaa henkilötietolain vuodelta 1999.

EU:n uusi tietosuojakehys kattaa sekä rajat ylittävän että yhden jäsenvaltion sisällä tapahtuvan henkilötietojen käsittelyn. Ehdotuksen toisen artiklan mukaan direktiiviä sovellettaisiin kaikissa yli 250 työntekijän organisaatioissa, jotka käsittelevät henkilötietoja. Tämä on kuitenkin yksi asetuksen kiistanalaisimmista kohdista, joten lopulliseen säädökseen tämä voi muuttua.

Ehdotuksessa säädetään myös rekisterinpitäjän velvollisuuksista, tietoturva ja tietosuojasta sekä yhteistyöstä viranomaisten kanssa (ks. oheinen laatikko).

Mikä muuttuu?

Keskeinen muutos uudessa tietosuoja-asetuksessa on EU:n määrätietoinen

Yleistä asetuksesta

Rekisterinpitäjän velvollisuudet

Ehdotuksessa säädetään rekisterinpitäjiin liittyvistä velvollisuuksista. Se sisältää kuvauksen sääntelyn noudattamisen varmistamiseksi tarvittavien toimintamenetelmien ja mekanismien hyväksymisestä. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että rekisterinpitäjä noudattaa sisäänrakennetun tietosuojan ja oletusarvoisen tietosuojan periaatteisiin liittyviä velvollisuuksia. Asetuksessa myös selkiytetään henkilötietojen käsittelijöiden asemaa ja velvollisuuksia.

Tietoturva ja tietosuoja

Ehdotuksessa laajennetaan tietoturvallisuuteen liittyvät velvollisuudet koskemaan myös henkilötietojen käsittelijöitä riippumatta siitä, millainen sopimus niillä on rekisterinpitäjän kanssa. Siinä säädetään velvollisuudesta ilmoittaa henkilötietojen tietoturvaloukkauksista.

Rekisterinpitäjä velvoitetaan ehdotuksessa nimittämään tietosuoja vastaava. Siinä myös säädetään tietosuojavastaavan asemasta ja vahvistetaan tietosuojavastaavan tehtävät.

Yhteistyö viranomaisten kanssa ja oikeussuoja

Ehdotuksessa vahvistetaan säännöt pakollisesta keskinäisestä avunannosta. Sen mukaan jokaisella rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle. Lisäksi säädetään oikeudesta oikeussuojakeinoihin rekisterinpitäjää tai henkilötietojen käsittelijää vastaan.

Lähteet:

http://ec.europa.eu/justice/newsroom/data-protection/news/120125_en.htm
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0009:FIN:FI:HTML>
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0010:FIN:FI:HTML>
https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/Consultation/Reform_package

tavoite patistaa toimijoita passiivisesta sääntöjen noudattamisesta aktiivisiksi tietosuojan toteuttajiksi ja kehittäjiksi.

Toimijoiden tulee kyetä osoittamaan tilintekokykyisyytensä eli se, että he ovat noudattaneet lakeja ja tehneet aktiivista työtä mahdollisten tietoturva- ja tietosuojapuutteiden korjaamiseksi sekä muutenkin tietosuojansa edistämiseksi. Tietosuoja tulee rakentaa kaiken toiminnan sisälle ja sen kehittämistä pitää tehdä suunnitelmallisesti: nk. privacy by design ja privacy by default -periaatteet.

Asetuksella rekisterinpitäjä velvoitetaan rakentamaan tietoturallinen suojattu palvelu, joka on jo nyt laissa sää-

detty tietyille toimialoille, esimerkiksi pankkeihin.

Valvojalle esitetään sakotusoikeutta

Myös tietoturvaloukkauksista ilmoittaminen muuttuu. Ilmoitus tulee pääsääntöisesti tehdä valvontaviranomaiselle 24 tunnin sisällä tapahtuneesta. Valvontaviranomaisen roolia vahvistetaan muutenkin huomattavasti. Tämänhetkisessä asetustalouksessa esitetään sakotusoikeutta, joka voisi olla peräti kaksi prosenttia toimijan globaalista liikevaihdosta.

Henkilön näkökulmasta keskeiset muutokset ovat oikeus tulla unohde-

tuksi ja oikeus omien tietojen siirtoon palvelusta toiseen.

Tietotilinpäättös sopii sidosryhmäraportointiin

Yritysten on jatkossa nimettävä tietosuojavastaava, selkiytettävä yhteistyössä tietosuojavaltuutetun kanssa ja kyettävä todistamaan olevansa aktiivisia tietosuojan toteuttajia ja kehittäjiä. Keino- ja tietosuojan kehittämiseen ja tietoturvan parantamiseen on monia.

Suurimmalle osalle uutta on aktiivinen tietosuojan kehittämisen ja toteuttamisen raportointi organisaation ulkopuolisille sidosryhmille. Tähän soveltuva raportointimuoto on tietotilinpäättös.

Tietotilinpäättöksen laatimisen ja päivittämisen voi niveltää osaksi tietoturvallisuuden hallintajärjestelmää tai riskienhallintaa. Tietotilinpäättöksen laatimisessa kannattaa hyödyntää kaikkia niitä organisaation sidosryhmiä, joiden tehtäviin kuuluvat tietoon ja tietosuojaan liittyvät kysymykset.

Tietoturvallisuuden hallinnan ja/tai riskienhallinnan asiantuntijoiden avulla suurin osa organisaatioista voinee todeta, että aiheeseen liittyviä tietoja on kerätty jo varsin pitkään. Niiden systemaattinen läpikäynti raportointia varten antaa organisaatioille keskeisimmän hyödyn tietotilinpäättöksestä. Alkuvaiheessa laatimisprosessi on parhaimmillaan laajan yhteistyön tulos.

Sisäisen tarkastuksen tarkastuskohteeksi

Organisaatiot voivat valmistautua muutokseen päättämällä, mitkä tiedot ovat olennaisia kuvaamaan tietosuojan ja -turvan toteutusta, ketkä kokoavat ja miten he kokoavat tiedot sekä ketkä tarkastavat raportin. Sisäisen tarkastuksen rooli on kontrolliasiantuntijana, mutta tilintarkastajan lakisääteiseksi tehtäväksi tätä ei ole määritelty.

Sisäisen tarkastuksen tulee ottaa tietotilinpäättös yhdeksi tarkastuskohteeksi ja luoda siitä tarkastusohjelma. Tarkastuksessa kohteena voivat olla organisaation tietosuoja ja -turvapoliittikka, ohjeet, näiden jalkautus sekä tietojen kokoa-

misprosessin kontrollit, niiden toimivuus, riittävyys ja tietojen eheys.

Huomiota henkilötietojen käsittelyyn

Riippumatta asetuksen valmistumisai- kataulusta henkilötiedon käsittelyyn on otettava samanlainen lähestyminen kuin taloudelliseen tietoon. Asiakastiedosta on pidettävä yhtä hyvää huolta kuin taloudellisesta tiedosta.

Tämä tarkoittaa ainakin seuraavia asioita:

- Tiedon omistajuus ja vastuut on kuvattu.
- Selkeät tietovirrat on kuvattu prosessi- ja järjestelmänäkökulmasta.
- Asiakastiedon hallintamalli: Kuka saa tehdä ja mitä ja missä ja milloin? Miten ja mitä asiakastietoa saa poistaa?
- Mitä tietoja asiakkaista todella tarvitaan ja mitä halutaan ylläpitää?
- Läpinäkyvyyttä myös asiakkaalle. Miten asiakas voi itse ylläpitää tietoaan? Mitä ulkopuolisia lähteitä asiakkaan tunnistamiseen voidaan käyttää?

Tietotilinpäättös organisaation työkaluksi

Tietotilinpäättös on organisaation sisäinen ja ulkoinen raportti. Sen sisältämät tiedot voivat vaihdella organisaation toimialasta, toiminnan laadusta ja erityisesti tarpeista riippuen.

Siinä on asetuksen voimaan astumisen jälkeen oltava tiettyjä tietojenkäsittelyyn, tietosuojaan ja tietoturvan toteuttamiseen liittyviä tietoja, mutta siitä saa lähes samalla vaivalla erinomaisen työkalun organisaation tietojenkäsittelyn ja tietosuojan johtamiseen.

Välttämättömiä tietoja ovat kokonaiskuva tietojenkäsittelyn nykytilasta, tietovarannoista ja -virroista ja niiden yhteentoimivuudesta tietojenkäsittelyn kanssa. Tietotilinpäättöksellä raportoidaan myös tietosuojan ja tietoturvan toteuttamisesta sekä tietojenkäsittelyn riskienhallinnan toteutuksesta.

Raportissa tulee olla myös perustiedot toiminnan suunnittelun ja toiminnanohjauksen tuesta, kehittämistoimenpiteistä ja niiden seurannasta, ku-

ten tietojenkäsittelyn raportoinnista johdolle. Lisäksi raporttiin on sisällytettävä keskeiset tietopääomaa ja sen hallintaa koskevat tiedot. Organisaation on kerrottava oikeat ja riittävät tiedot tietotilinpäättöksessä kuvaamistaan asioista.

Kunkin organisaation on itse mietittävä, kuinka laajalti ja syvällisesti se raportoi kustakin vaaditusta aiheesta. Tietotilinpäättöksen dynaamisuudesta kertoo se, että tiettyjen vuosittain toistuvien tunnuslukujen lisäksi tietotilinpäättöstä voidaan painottaa aikajaksolla eri tavoin organisaation tarpeiden mukaan.

Alkuun keskeistä voi olla kartoittaa, mitä organisaatio itse asiassa tietää tietojenkäsittelystään. Myöhemmin tärkeämpää onkin kehittää niitä osa-alueita, joista tietoa puuttuu. Tietosuojan keskeisistä tunnusluvuista ei välttämättä tarvitse tehdä yksityiskohtaista raporttia, jos organisaatiolle on tärkeää esimerkiksi riskien hallinnan kehittämiseksi tehdyt toimenpiteet.

Tietotilinpäättös on jatkossa nähtävä myös yhtenä yhteiskuntavastuun raportointimuotona. Sen avulla organisaatio kertoo omatoimisesti toimenpiteistään, joilla se panostaa tietojenkäsittelyn menettelytapojen kehittämiseen, oman maineen rakentamiseen, tietosuojaperiaatteiden toteuttamiseen ja aktiiviseen edistämiseen. Se täydentää lakisääteistä tilinpäättöksen ja toimintakertomuksen raportointia.

Samalla tietotilinpäättös on myös osa tietojohdantamista. Se kertoo tärkeimmille sidosryhmille keskeisiä asioita tietojenkäsittelystä. Organisaatio voi tietotilinpäättöksellä osoittaa, että se noudattaa lakia, hyvää tietojenkäsittely- ja tiedonhallintatapaa, huomioi henkilötietolain periaatteet ja toteuttaa tilintekovelvollisuuttaan. Se palvelee myös lainvalvontaviranomaisen tiedonsaantitarpeita. □

Toimitusjohtaja, VM
Jaakko Viitanen toimii myös tietohallinnon konsulttina BDO Consulting Oy:ssä.

Vaalikauden vilkkain verovuosi

Merkittävien veromuutosten vuosi on loppuillaan. Veromuutosten vyörytys alkoi maaliskuun kehyspäätöksillä, jatkoa seurasi elokuun budjettiriihessä ja loppunäytös nähtiin marraskuussa, kun hallituksen esitys ensi vuoden veromuutoksista saatiin vihdoinkin annettua.

Talousskasvun ja työllisyyden edistämiseksi verovuoden merkittävin päätös oli se, että yhteisöverokanta alennetaan 20 prosenttiin. Toimenpide vaikuttaa myönteisesti myös investointeihin, voittojen tulouttamiseen Suomeen ja kansainvälisten konsernien liiketoimintamallien muuttamiseen Suomi-keskeisiksi.

Vuoden 2014 budjettiesitys perustui keskeisiltä osin viime kevään kehyspäätöksessä tehtyihin ratkaisuihin. Yritysverotuksen osalta tehdyt päätökset olivat osin ristiriitaisia. Yhteisöverokannan merkittävä alentaminen parantaa investointiedellytyksiä, kun taas tuolloin ehdotetut veropoistojen ja korkovähennys-oikeuden leikkaukset heikentävät yritysten kasvumahdollisuuksia. Tässä suhdannetilanteessa päätösten järkevyyttä oli vaikea ymmärtää, kun Suomeen tarvitaan merkittävästi lisää erityisesti teollisuuden uusinvestointeja.

Onneksi järki voitti ja hallitus perui veropoistojen leikkaussuunnitelmat. Valitettavaa on se, että samassa yhteydessä ei luovuttu korotettujen poistojen soveltamisajan lyhentämisestä. Ristiriitaisista veropäätöksistä hallitus ei ansaitse pisteitä.

Budjettiriihessä nähtiin tämän vuoden osinkoverouudistuksen kolmas näytös. Kehysriihen osinkopäätöstä arvosteltiin siitä, että osinkoveromalliin jäi valuvikoja, kun mm. ansiotulo-osinkojen verotuksesta päätettiin luopua. Huhtikuun korjaustoimenpiteen jälkeen osinkoveromallin väitettiin edelleen suosivan tulonmuuntoa ansiotulosta pääomatuloon.

OSINKOJEN ANSIOTULOVEROTUS ON TODELLINEN VALUVIKA.

Todellinen valuvika on kuitenkin se, että osinkojen ansiotuloverotus päätettiin säilyttää. Osinkoverojärjestelmän toimivuuden parantaminen ja sen yksinkertaistaminen olisivat edellyttäneet ansiotulo-osingoista luopumista. Osinkojen verottaminen ansiotulona kohdistuu erityisesti nopeasti kasvavien, korkean osaamisen yritysten omistajiin. Näiden yritysten ja niiden omistajien toimintaa pitäisi päinvastoin tukea myös verotuksen keinoin, jos tavoitteena on talousskasvu ja entistä monipuolisempi elinkeinorakenne. Myös sijoittajan, joka ei ole työsuhteessa kohdeyritykseen, on vaikea ymmärtää, että sijoituksen tuotto verotetaan ansiotulona eikä pääomatulona.

Jos pelkona oli ansiotulojen muuttaminen pääomatuloksi, asia olisi pitänyt ratkaista ansiotuloverotusta keventämällä. Onneksi marraskuussa ei enää nähty osinkoverouudistuksen neljättä näytöstä, vaan puolen vuoden sisällä kolmella muutoksella selvittiin.

Marraskuun veropäätösten suurin yllätys oli se, että varojen jako vapaan oman pääoman rahastosta päätettiin säädellä

eräin poikkeuksin osingoksi. Sijoitettujen varojen palautuksen verottaminen osinkona on epäjohtomukaista. Nykyinen verotuskäytäntö, jossa verovelvollisen tulee osoittaa, että palautettavat varat ovat luonteeltaan pääomapalautusta, on toimiva ja johdonmukainen. Verohallinnon ohjeella nykyisin säännelty verotuskäytäntö olisi ollut mahdollista siirtää lainsäädäntöön ilman esitetyn muutoksen negatiivisia vaikutuksia.

Hyvän verojärjestelmän ominaisuuksiin kuuluu myös oikeusvarmuus ja ennustettavuus. Veropolitiikan ennustettavuus luo yrityksille edellytykset arvioida taloudellisen käyttäytymisen verokohtelua tulevaisuudessa ja sillä on merkittävä vaikutus mm. yritysten investointipäätöksiin. Ennustettavuus edellyttää veropolitiikan jatkuvuutta. Kuluneen vuoden veropäätöksissä tätä periaatetta ei valitettavasti noudatettu. □

TERO HONKAVAARA

Raportointi & hyvä hallinto

BALANSSI

tuo taloudellisen raportoinnin akuutit kysymykset hallitustyön keskiöön

Uuden Balanssin **Hallituksessa nyt** -palsta pitää hallitustyön ammattilaiset ajantasalla taloudellista raportointia koskevista sääntely-ympäristön muutoksista.

Näkökulmana se, miten valmistautua muutoksiin ja kuinka jalkauttaa uudet säännökset hallitus- ja tarkastusvaliokuntatyöhön.

Tutustu Balanssiin lähettämällä esim. oheisella tilauskortilla pyyntö postittaa maksuton näytenumero haluamaasi osoitteeseen.

Näytenumeron voi tilata myös osoitteesta:
toimitus@balanssilehti.fi

www.balanssilehti.fi

BALANSSI TILAUS

☐ Kiitos, Balanssi-lehden maksuttoman näytenumeron voi lähettää veloituksetta osoitteeseen:

NIMI _____

OSOITE _____

____ / ____ ALLEKIRJOITUS _____

VASTAAN-
OTTAJA
MAKSAA
POSTIMAKSUN

BALANSSI

Tunnus 5007630

00003 VASTAUSLÄHETYS

Tilintarkastajan vastuu osakeyhtiössä punnitaan monitahoisesti

Rikosoikeudellisessa vastuukysymyksessä yhtiön tilintarkastaja päätyy nykyään harvoin tuomitukseksi varsinaisena rikoksentehtijänä. Tilintarkastajan siviilioikeudellinen vastuu pohjautuu vahingonkorvaussäännökseen, joka on säädetty tilintarkastuslaissa.

PETRI TAHVANAINEN, ARA HAIKARAINEN

TILINTARKASTAJAN vastuuta voidaan tarkastella niin rikosoikeudellisen vastuun, siviilioikeudellisen vahingonkorvausvastuun kuin ammatillisen kurinpitovastuun näkökulmista. Tämä artikkeli käsittelee kahta ensin mainittua ja jättää ulkopuolelle tilintarkastajan kurinpidollisen vastuun tarkastelun.

Rikosoikeudellinen vastuu

Yhtiön tilintarkastajan rooli voi rikosoikeudellisesti tulla arvioitavaksi varsinaisena rikoksentehtijänä tai osallisenä rikokseen. Maallikkotilintarkastajista luopumisen jälkeen voidaan pitää poikkeuksellisenä tilannetta, jossa tilintarkastaja tuomitaan rikoksentehtijänä tilintarkastustyössään tehdystä tahalliseksi rikoksesta.

Tyypillisesti tilintarkastajien rikos tuomiot liittyvät tilintarkastustyön yhteydessä tehtyihin tekoihin tai laiminlyönteihin, jotka voivat täyttää tilintarkastusrikoksen tai tilintarkastuslain mukaisen tilintarkastusrikkomuksen

tunnusmerkit. Lisäksi tilintarkastaja voi toimestaan syyllistyä esimerkiksi salassapitorikokseen tai -rikkomukseen, rekisterimerkintärikokseen taikka väärän todistuksen antamiseen viranomaiselle.

Neuvonnassa voi piillä yllytyksen tai avunannon riski

Sen sijaan tilintarkastajan asiakasyhteisölle antamaa neuvontaa voidaan myöhemmässä vaiheessa arvioiden pitää rikosoikeudellisesti tuomittavana yllytyksenä tai avunantona varsinaisen rikoksentehtijän tekemään rikokseen. Lähtökohtaisesti avunanto voi tarkoittaa kaikkinaista myötävaikuttamista toisen henkilön rikoksen tekijänä tekemään tekoon. Avunannon ei tarvitse olla välttämätön edellytys seuraamuksen syntymiselle, mutta sen pitää lisätä rikoksen toteutumisen todennäköisyyttä. Avunantaminen voi tarkoittaa myös laiminlyöntiä, eikä avunantajan tarvitse itse hyötyä rikoksesta.

Tilintarkastajan kannalta riskialtis tilanne voi tyypillisesti syntyä esimerkiksi silloin, kun talousvaikeuksissa oleva yrittäjä pyytää ja saa yhtiön tilintarkastajalta neuvoja, jotka johtavat siihen, että yrittäjä toimillaan turvaa lähipiirivelkojen taloudellisen aseman odotetavissa olevassa saneeraus- tai konkurssitilanteessa.

Tällaisessa tilanteessa yrittäjän toimintaa voidaan jälkikäteen pitää muita velkoja loukkaavana, ja se voi siten tulla arvioitavaksi esimerkiksi rikoslain mukaisena velallisen rikoksena tai velkojan suosintana. Tällöin yrittäjää neuvoneen tilintarkastajan toimintaa voidaan poliisin suorittamassa esitutkinnassa arvioida avunannon näkökulmasta. Esitutkinnassa muun muassa selvitetäisiin, mikä on ollut tilintarkastajan tahallisuuden aste, eli mitä hän on tieninyt tai mitä hänen olisi pitänyt tietää antamiensa neuvojen käyttötarkoituksista, ja mikä vaikutus niillä on ollut rikoksen toteuttamiseen.

Suomessa ei englantilaistyyppistä sakotusmenettelyä

Julkisuudessa on kerrottu erityisesti ulkomaisissa tapauksissa merkittävistä tilintarkastusyhteisöille maksettavaksi langetetuista sakoista ja vahingonkorvauksista. Esimerkiksi syyskuussa 2013 oli esillä, että Englannissa valvontaviranomaisen nostamien kanteiden perusteella tilintarkastusyhteisö tuomittiin peräti 14 miljoonan punnan sakokoon. Tilintarkastusyhteisön todettiin laiminlyöneen esteellisyyteen ja eturistiriitoihin liittyviä säännöksiä sekä toimineen tilintarkastusetiikan vastaisesti.

Suomessa ei ole vastaavantyyppistä sakotusmenettelyä, mutta tilintarkastajan ja tilintarkastusyhteisön vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään tilintarkastuslaissa. Nykyisessä laissa oleva vahingonkorvaussäännös on peräisin jo aikaisemmasta tilintarkastuslaista.

Säännöksen esikuvana on aikoinaan ollut osakeyhtiölain säännös, jota on sovellettu esimerkiksi tapauksissa, joissa raportointi yhtiön johtoon kuuluvan

henkilön väärinkäytöksistä tai salassapitovelvollisuuden rikkomisesta on laiminlyöty. Todettakoon, että nykyisessä osakeyhtiölaissa viitataan tilintarkastajan vahingonkorvausvastuun osalta nimenomaisesti tilintarkastuslain vahingonkorvaussäännökseen.

Kriteereinä tahallisuus ja huolimattomuus

Tilintarkastajan vahingonkorvauksen edellytyksenä on tahallinen tai huolimaton toiminta, josta on aiheutunut kohdeyhteisölle vahinko. Vastaavasti tilintarkastaja voi tulla korvausvelvolliseksi myös yhteisön osakkaalle, yhtiömiehelle, jäsenelle tai muulle henkilölle aiheutetusta vahingosta.

Jos tilintarkastajana on tilintarkastusyhteisö, vahingosta vastaavat sekä yhteisö että henkilö, jolla on päävastuu tilintarkastuksen toimittamisesta.

Tilintarkastajan tilintarkastuslain mukaisesta vahingonkorvausvelvollisuuden soveltamisesta sekä korvausvastuun jakaantumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken säädetään vahingonkorvauslaissa. Tällöin

huomioitavaksi tulevat muun muassa vahingon kärsineen tahon myötävaikuttaminen vahingon aiheutumiseen, kunkin korvausvelvollisen syyllisyyden määrä sekä muut vastaavat seikat.

On syytä huomata, että tilintarkastuslain vahingonkorvaussäännöstä sovelletaan tilintarkastukseen. Siten esimerkiksi tilintarkastajan vastuu konsulttitoiminnassa määräytyy sopimuksia koskevan ja muiden yleisten vahingonkorvausoikeudellisten periaatteiden sekä vahingonkorvauslain mukaisesti. □

Petri Tahvanainen toimii DHS Oy Audit Partnersissa osakkaana ja KHT-tilintarkastajana.

OTK, HM **Ara Haikarainen** toimii DHS Oy Audit Partnersin asiantuntijana erityisalueenaan väärinkäytösten selvittely ja vastuun kohdentaminen.

ESIMERKKI 1

Tilintarkastajat tuomittiin avunantajina kirjanpitorikokseen ja törkeään kirjanpitorikokseen

Tuore tilintarkastajan rikosoikeudellista vastuuta käsittelevä tapaus on Helsingin hovioikeuden tänä vuonna lainlainvoimaiseksi tullut tuomio 20.9.2012 (Nro 2483), jossa yhtiön kaksi tilintarkastajaa tuomittiin 10 kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen avunannosta kirjanpitorikokseen ja törkeään kirjanpitorikokseen. Yhtiön pääomistaja ja talousjohtaja saivat varsinaisina rikoksentehtäjinä vankeustuomion.

Tapauksessa kohdeyhtiön tilintarkastajat olivat vuodesta toiseen antaneet ns. vakiomuotoiset tilintarkastuskertomukset, vaikka yhtiön tilinpäätök-

seen oli sisältynyt merkittäviä virheitä, eikä kirjanpito tuomioistuimen näkemyksen mukaan täyttänyt kirjanpitolain vaatimuksia.

Siihen, että tilintarkastajien toiminnan katsottiin olevan tahallista eikä tuottamuksellista, vaikuttivat kirjanpidon virheiden suuruuden ja toistuvuuden lisäksi tilintarkastajien koulutus, kokemus ja pitkäaikainen toiminta ko. yhtiön tilintarkastajana. Tilintarkastajien olisi tullut osoittaa kriittisyyttä sekä vaatia lisäselvitystä tai syventää tarkastustaan yhtiön kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä olleiden seikkojen perusteella.

Tuomioistuimen näkemyksen mukaan tilintarkastuksessa oli muun ohella laiminlyöty myyntisaamiisiin, ostovelkoihin ja ennakkoihin liittyviä varmennustehtäviä. Tilintarkastajien olisi tullut kiinnittää huomiota siihen, että yhtiön maksuvalmiusongelmat olivat riidassa tilinpäätöksistä laskettujen tunnuslukujen hyvään tasoon nähden. Tilintarkastajat olivat täten menettelyllään ja laiminlyönneillään tahallaan edistäneet rikoksen tekemistä ja mahdollistaneet sen jatkumisen useiden vuosien ajan.

ESIMERKKI 2

Tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuutta koskevat tapaukset

Tuottamuksellinen toiminta johti vahingonkorvaustuomioon

Korkeimman oikeuden päätös KKO 1992:98 perustuu konkurssipesän nostamaan kahteen kanteeseen yhtiön hallituksen jäsentä sekä yhtiön tilintarkastajia kohtaan. Kyseinen hallituksen jäsen toimi myös yhtiön toimitusjohtajana ja pääosakkaana.

Ensinnäkin konkurssipesä vaati hallituksen jäsentä ja tilintarkastajia korvaamaan pääosakkaan yhtiöstä nostamat lainat, matkaennakot ja kassavipit. Pääosakas ei ollut antanut hyväksyttävää vakuutta yhtiöistä nostamilleen lainoille. Yhtiön tilintarkastajat olivat toimineet tehtävässään useiden vuosien ajan, eivätkä he olleet maininneet tilintarkastuskertomuksissa osakeyhtiölain vastaista tilaa. He olivat tilintarkastuksensa perusteella aina ehdottaneet tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallitukselle ja toimitusjohtajalle.

Tuomioistuimen päätöksen mukaan tilintarkastajien toiminnasta oli johtunut, että yhtiön saamiset pääosakkaalta olivat jatkuvasti lisääntyneet. Tilintarkastajien tuottamuksellinen toiminta oli siten aiheuttanut vahinkoa yhtiölle, minkä johdosta tilintarkastajat tuomittiin maksamaan konkurssipesälle vahingonkorvauksena osa aiheutetusta vahingosta.

Tapaukseen liittyvä konkurssipesän toinen kanne liittyi yhtiön hallituksen tekemään päätökseen, jonka perusteella yhtiö oli lunastanut pääosakkaan osakeita yhteensä 202 500 markalla. Taseen mukaan yhtiön vapaa omapääoma oli ollut noin 99 000 markkaa ja tilikauden tappio oli ollut noin 692 000 markkaa. Osakeiden lunastaminen ei ollut voinut tapahtua vapaata omaa pääomaa käyttäen, jonka vuoksi lunastaminen oli yhtiöjärjestyksen ja osakeyhtiölain vastainen.

Yhtiön tilintarkastajat eivät olleet myöhemmässä tilintarkastuskertomuksessa maininneet osakkeiden lunastamisesta. Tilintarkastuskertomuksessa he olivat puoltaneet tuloslaskelman ja taseen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tilikaudelta, jolloin osakkeiden lunastaminen oli tapahtunut. Osakkeiden pätemätön lunastaminen oli loukannut yhtiön osakkeenomistajien yhdenvertaisuutta ja aiheuttanut vahinkoa yhtiön velkojille.

Tuomioistuimien katsoi päätöksessään, että tilintarkastajien olisi pitänyt havaita sekä vapaan oman pääoman puute että hallituksen kokouspöytäkirjaan merkitty ja tilinpäätöksen taseesta ja sen lisätiedoista ilmenevä päätös osakeiden lunastamisesta. Heidän olisi pitänyt päätellä, että tuo päätös ilmeisesti oli vastoin osakeyhtiölakia ja saattoi aiheuttaa vahingonkorvausvelvollisuuden. Tilintarkastajien olisi pitänyt tehdä muistutus tilintarkastuskertomuksessa päätöksen estämiseksi ja mahdollisen täytäntöönpanon peruuttamiseksi sekä maksetun lunastuksen takaisin perimiseksi.

Tuomioistuimen mukaan tilintarkastajat olivat tuottamuksellaan aiheuttaneet yhtiölle lunastukseen liittyvät vahingon, jonka johdosta tilintarkastajat määrättiin korvaamaan lunastushinnan määrä konkurssipesälle siltä osin kuin määrää ei saataisi perityksi takaisin pääosakkaalta.

KKO vapautti tilintarkastajan vahingonkorvausvastuusta

Todettakoon myös Korkeimman oikeuden päätös KKO 1999:118, jossa ylin oikeusaste kumosi hovioikeuden ja kä-

räjäoikeuden tuomiot ja vapautti tilintarkastajan kaikesta hänelle tuomitusta korvausvelvollisuudesta, koska tilintarkastajan laiminlyöntien ei katsottu aiheuttaneen vahinkoa.

Tapauksessa osakeyhtiön omistaja oli usean vuoden ajan nostanut yhtiöstä varoja omaan käyttöön osakeyhtiölain säännösten vastaisesti. Yhtiön tilintarkastaja oli vuonna 1989 antamassaan tilintarkastuskertomuksessa huomauttanut, että yhtiö oli myöntänyt osakeyhtiölain vastaisen lainan osakkeenomistajalle. Hän ei kuitenkaan ollut tehnyt huomautusta lainasta ja hallituksen menettelystä 31.5.1992 päättyneeltä tilikaudelta antamassaan tarkastuskertomuksessa, vaikka laina oli ollut edelleen maksamatta ja rahavarojen nostot yhtiöstä olivat jatkuneet.

Korkeimman oikeuden tilintarkastajan vapauttava päätös perustui siihen, että silloin kun tilintarkastuskertomus oli annettu, yhtiön omistaja oli todettu varattomaksi eikä tilintarkastajan laiminlyönti ollut siten vaikeuttanut saatavan takaisinperintää.

KUVA: MphotoStock

HTM-PÄIVÄ 2014

FINLANDIA-TALOSSA PERJANTAINA 31.1.

OHJELMA PERJANTAINA 31.1.2014

- 09.30 HTM-päivän avaus**
*Puheenjohtaja, HTM Alpo Salonen,
HTM-tilintarkastajat ry*
- 09.40 Myrskyinen maailmantalous ja pieni Suomi**
Pääekonomisti Timo Tyrväinen, Aktia Pankki Oy
- 10.30 TAUKO**
- 10.45 Säätiölain uudistus tilintarkastajan näkökulmasta**
Katsaus säätiölain keskeisiin uudistuksiin sekä niiden vaikutuksiin tilintarkastajan näkökulmasta.
*Partner, KHT Samuli Perälä,
PricewaterhouseCoopers Oy*
- 11.30 ISQC1 Laadunvalvontastandardin vaatimusten toteuttaminen käytännössä pienessä tilintarkastustoimistossa**
Mitä yksin / pienessä yhtiössä toimivalta tilintarkastajalta odotetaan?
Partner, KHT Juha-Pekka Keimmo, Grant Thornton Finland Oy
- 12.15 LOUNAS**

- 13.30 Hallituksen, toimitusjohtajan ja tilintarkastajan vastuukysymykset**
Vastuukysymysten peilausta hyvään tilintarkastustapaan tilintarkastajan näkökulmasta sekä pohdintaa oikeudellisesta puolesta. Esimerkkejä kriittisimmistä tilanteista osakeyhtiön ja sen vastuuhenkilöiden kannalta.
*KHT Petri Tahvanainen, DHS Audit Partners Oy
Asianajaja Lassi Nyyssönen, Asianajotoimisto Ylikraka Oy*
- 14.30 ILTAPÄIVÄKAHVI**
- 15.00 Rakentamisen uudet velvoitteet**
Rakentamispalvelun ilmoittamisvelvollisuus. Ketä menettely koskee? Mitä tietoja on annettava? Miten tiedot voi toimittaa?
Ylitarkastaja Sari Wulff, Verohallinto
- 15.45 Going concern – maksukyvyttömyysuhan havaitseminen ja raportointi**
Millaiset yritykset ajautuvat maksukyvyttömyyteen? Miten tilintarkastaja tunnistaa maksukyvyttömyyden? Varhaisten ja myöhäisten varoitusten hyödyntäminen maksukyvyttömyysnäytössä.
Professori Teija Laitinen, Vaasan yliopisto
- 16.30 HTM-päivä päättyy**

OSALLISTUMISMAKSUT

Jäsenhintaa 330€ + alv
HTM-tilintarkastajat ry:n jäsenille

Tarjoushinta 330€ + alv
KHT-yhdistyksen ja JHTT-yhdistyksen jäsenille

Rekisteröidyt assistentit ja HTM-tutkinnon vuonna 2013 hyväksytysti suorittaneet 240€ + alv

ILMOITTAUTUMINEN

Ilmoittautuminen HTM-päivään internetissä www.htm.fi jäsensivuilla kohdassa Koulutus – ilmoittautuminen

Tutkinnon vuonna 2013 hyväksytysti suorittaneet ja muut kuin HTM-tilintarkastajat ry:n jäsenet ilmoittautuvat HTM-Info Oy:n toimistoon: anne.suvanto@htm.fi tai (09) 4767 9302.

Lisätietoa koulutuksesta carita.makinen@htm.fi tai (09) 4767 9305

HTM-INFO OY

Kastelholmantie 2, 00900 Helsinki
puh. 09 4767 9300
www.htm.fi

Pakkopullasta osaksi strategiaa

TEKSTI / **TAINA KIVELÄ** KUVAT / **PASI LEINO, JARI HÄRKÖNEN**

PwC:n Catherine Jourdan esitteli IIA:n syysseminaarissa sisäisen valvonnan työkalun, joka sopii ammattilaisen käteen. Hallitukselle ja johdolle pitää vielä räätälöidä yrityskohtaiset ja liiketoimintaan sopivat välineet.

YRITYSTEN riskitietoisuus on globaalin talouskriisin kurimuksessa kasvanut, ja hallitukset haluavat kontrolloida tavoitteita ja tulosta uhkaavat riskit entistä paremmin. Riskien hallintaan kuuluvasta sisäisestä valvonnasta pitäisi tehdä olennainen osa liiketoimintaa ja johtamista. Ammattilaisilla riittää tietoa ja taitoa, ja omat työvälineet ovat huippukunnossa. Nyt on innovaatioiden aika.

Tuija Soanjärvi on Keskuskaupparekamarin tilintarkastuslautakunnan ja seitsemän yrityksen hallituksen jäsen. Hän johtaa tarkastusvaliokuntaa kolmessa näistä yrityksistä ja on jäsenenä kahdessa. Hallitustyön lisäksi Soanjärvellä on vuosikymmenten kokemus talous-, rahoitus- ja tarkastustehtävistä. Hallitusammattilaisen ohjeet sisäisen valvonnan ammattilaisille ovat selvät.

– Sisäistä valvontaa pidetään usein hallinnollisena pakkopullana, joka vie aikaa strategisilta asioilta. Jos asia vielä esitetään monimutkaisesti ja outoja ammattitermejä käyttäen, hallitus koee sen liiketoiminnasta erillisenä tek-

nisenä harjoituksena ja vieraana itselleen. Keep it simple, neuvo Soanjärvi.

Yksinkertaisesta ja selvästä asiasta on helppo tehdä monimutkainen ja vaikeaselkoinen. Päinvastainen sen sijaan on vaikeaa. Soanjärven mukaan tätä kuitenkin odotetaan.

Catherine Jourdan, joka johtaa riskienhallinnan ja liikkeenjohtoon konsultoinnin yksikköä PwC:llä Ranskassa, oli keskeisessä roolissa sisäisen valvonnan viitekehyksen COSOn uudistamisesta vastanneessa työryhmässä. Hän on samaa mieltä Soanjärven kanssa.

– COSO on yleispätevä, kattava ja monitahoinen työkalu sisäisen valvonnan ammattilaisille. Yksinkertaiseksi sitä ei voi kutsua, eikä sitä sellaiseksi ole tarkoitettukaan. COSO ei sellaisenaan sovi toimivan johdon tai hallituksen pöydälle. Heille pitää räätälöidä liiketoimintaan sopivat välineet, painottaa Jourdan.

Myös COSOn johdon yhteenveto – Executive Summary – on Soanjärven mielestä liian abstrakti ja vaikeaselkoinen. Hän pelkää pahoin, etteivät kiirei-

set hallitusammattilaiset ehdi siihen painutua.

Kontrolli kohti nykyaikaa

COSOn ensimmäinen versio esiteltiin yli kaksikymmentä vuotta sitten Yhdysvalloissa. Vasta kymmenen vuotta myöhemmin – Enronin kirjapito- ja tilintarkastusskandaalia seuranneen SOX-säätelyn myötä – viitekehikon laajalle käytölle syntyi otollinen tilaisuus. SOX velvoittaa arvioimaan sisäisen valvonnan tilan systemaattisesti, ja COSO sopii tarkoitukseen hyvin.

– SOX oli aikanaan toimiva tuote, mutta nyt se on monilta osin vanhentunut. Voidaan perustellusti kysyä, kontrolloiko SOX oikeita asioita, oikeaan aikaan ja oikealla yksityiskohtatasolla, pohtii Jourdan.

Uudistunut COSO pyrkii päivittämään kontrollit nykyaikaan.

– Tällä kertaa uudistuksen ajurina ei ollut sääntely, vaan tarve lähti käyttäjistä ja toimintaympäristön muutoksesta, kertoo Jourdan.

“

COSO-UUDISTUKSEN
TARVE LÄHTI
KÄYTTÄJISTÄ JA
TOIMINTAYMPÄRISTÖN
MUUTOKSESTA.

– CATHERINE JOURDAN

HALLITUKSET TIEDOSTAVAT HYVIN SISÄISEN VALVONNAN VASTUUNSA.

– TUUJA SOANJÄRVI

Hän uskoo myös, että talouskriisin opetukset, sekä epäonnistumiset että onnistumiset, haluttiin huomioida. Jourdanin kokemuksen mukaan yritysten kriisien taustalta löytyy aina epäonnistumisia riskien tunnistamisessa ja kontroleissa.

– Erityisesti tuote- ja palveluvalikoi-
maan, markkinoihin ja korruptioon liit-
tyvien riskien puutteellinen hallinta voi
johtaa vakaviin seurauksiin, hän kertoo.
Nämä asiat kuluvat organisaation ylim-
män johdon agendalle.

Globaali talouskriisi herätti myös si-
joittajat ja hallitukset, jotka nyt pitävät
riskien hallintaa liiketoiminnan ja stra-
tegian osana. Soanjärven mukaan riski-
työtä vierastettiin vielä muutamia vuo-
sia sitten, mutta nyt tilanne on toinen.

– Hallitukset tiedostavat hyvin vas-
tuunsa myös sisäisestä valvonnasta, ja
osaavat sitä tarvittaessa vaatia, Soanjär-
vi jatkaa.

Neljä tarkastelutasoa

Sisäisen tarkastuksen kattojärjestöä joh-
tava **Richard Chambers** oli COSOn uu-
distamisessa mukana. Balanssin nume-
rossa 3/2013 hän kertoi tutkimuksista,
joiden mukaan pörssiyrityiden nopean
arvonlaskun yleisin syy on strategisten
riskien realisoituminen. Strategian pi-
täisi siis olla tärkeässä roolissa myös si-
säisessä valvonnassa.

Strategiaa ei kuitenkaan mainita CO-
SON kuutiossa, johon on visualisoitu si-
säisen valvonnan keskeiset osa-alueet,
periaatteet ja tarkastelutasot. Strategiaa
ei silti uudistuksessa unohdettu, vakuut-
taa Jourdan.

– Pyrimme minimoimaan COSOn
päivityksen vaikutukset COSO-ERM-
mallia käyttävien organisaatioiden ris-
kityöhön.

Strategia päätettiin siksi jättää COSO-
ERM-malliin, jossa COSOn kolmen tar-
kastelutason lisäksi on neljäs eli strategi-
nen. Muut kolme ovat molemmissa mal-
leissa samat: toiminnallinen, raportoin-
nin ja vaatimuksenmukaisuuden taso.

Muitakin eroja malleissa on. Näistä
olennaisin lienee se, että riskien hallin-
ta on kokonaisvaltaista ja strategialäh-
töistä: COSO-ERM-mallissa keskiössä on
yrityksen arvoprosessi. COSOssa sisäis-

tä valvontaa taas tarkastellaan yksittäi-
sen toiminnallisen tavoitteen tai prosen-
sin näkökulmasta, hyvin yksityiskohtai-
sesti ja tarkasti.

Tämä riskien hallinnan ja sisäisen
valvonnan kahtiajako ei helpota asian
yksinkertaistamista ja viestintää eri or-
ganisaation tasoilla.

Tarvitaan siis lisää työtä ja innovaati-
oita, jotta monimutkaisesta saadaan yk-
sinkertainen, kuten Soanjärvi toivoo. Ja
jotta omistajien ja hallituksen tilaus saa-
daan toimitettua perille. Richard Cham-
bersin sanoin, sisäisen valvonnan kultai-
nen hetki on nyt. □

Tilintarkastuskertomus uudistuu Yhdysvalloissa

KUVA: MphotoStock

USA:n tilintarkastus-
mallia uudistetaan
parhaillaan. Tavoitteena
on muun muassa nostaa
tilintarkastuskertomuksen
arvoa ja hyödyllisyyttä.

BENITA GULLKVIST

USA:N tilintarkastusalan valvontaelin
PCAOB (Public Company Accounting
Oversight Board) julkaisi alkusyksyllä
kaksi uutta standardiluonnosta:

- The Auditor's Report on an Audit of Financial Statements When the Auditor Expresses an Unqualified Opinion
- The Auditor's Responsibilities Regarding Other Information in Certain Documents Containing Audited Financial Statements and the Related Auditor's Report.

Luonnokset koskevat yhdysvaltalaisia
listayhtiöitä tarkastavien tilintarkastaji-
en kertomuksia. Listayhtiöt ovat käytän-
nössä SEC:n (Securities and Exchange
Commission) valvomia yhtiöitä. Luon-
noksissa ehdotetaan sellaisia muutok-
sia yhdysvaltalaiseen tilintarkastusker-
tomusmalliin ja tilintarkastajien vas-

tuuseen, että ne ovat joidenkin kirjoit-
tajien mielestä merkittävimpiä sitten
1940-luvun.

Kolme vuotta kestäneessä uudistus-
hankkeessa PCAOB kertoo ottaneensa
huomioon muita samanaikaisesti vi-
reillä olevia uudistamisprojekteja, ku-
ten IAASB:n (ks. Balanssi 4/2013) ja
FRC:n (Financial Reporting Council)
projektit. PCAOB:n hanke on vastaus
sijoittajien antamaan palautteeseen,
jonka mukaan voimassa oleva tilintar-
kastuskertomus sisältää hyvin vähän
tai ei lainkaan räätälöityä tietoa erilai-
sista tarkastuskohteista, joista tilintar-
kastajalla on ainutlaatuinen ja merkit-
sevä ymmärtämys.

Hankkeen tavoitteena on nostaa ti-
lintarkastuskertomuksen tiedon arvoa,
hyödyllisyyttä ja merkitystä sekä laajen-
taa tilintarkastajan vastuuta tilinpäätök-
sen ulkopuolella olevista tiedoista ja sii-
hen liittyvistä menetelmistä.

Kriittiset seikat mukaan tilintarkastukseen

Ensimmäinen standardiluonnos koskee
tilintarkastajan raportointia. Se ei muu-
ta merkittävästi tilintarkastajan suori-
tamia tarkastusmenetelmiä. Standardi-
luonnos säilyttää voimassa olevan hy-
väksytty/hylätty-periaatteen ja tilintar-
kastuskertomuksen peruselementit,
mutta kertomukseen ehdotetaan lisät-
täväksi uusi osio, joka sisältäisi tarkas-
tuskohteesta räätälöityä viestintää otsi-
kolla tilintarkastuksen **kriittiset seikat**
(critical audit matters; CAM). PCAOB:n
mukaan CAM-käsite on laajempi kuin
IAASB:n ehdottama käsite tilintarkas-
tuksen **merkittävät seikat** (key au-
dit matters, KAM), koska CAM sisältää
myös dokumentointivaatimuksia.

Tilintarkastuksen kriittiset seikat
ovat ne tilintarkastuksen aikana käsi-
tellyt asiat, jotka a) liittyivät tilintar-
kastajan vaikeimpaan, subjektiiviseen

PCAOB:N STANDARDI- LUONNOS EHDOTTA TIEDON LAATUA OSAKSI TILINTARKAS- TUSKERTOMUKSEN ARVIOINTIA.

ja monimutkaiseen arviointiin, b) tuottivat suurimmat hankaluudet riittävän ja tarkoituksenmukaisen tarkastusevidenssin keräämisessä ja c) tuottivat tilintarkastajalle suurimmat hankaluudet lausunnon antamisessa tilinpäätöksestä. Seikkoja voi olla enemmän kuin yksi jokaisesta ryhmästä.

Kun tilintarkastaja arvioi, että tilintarkastuksen kriittisiä seikkoja (CAM) on olemassa, hänen tulisi kertomukseensa raportoida seuraavat asiat: todeta, mikä seikka on kriittinen, selostaa ne pohdinnat tai syyt, joiden perusteella asia katsotaan kriittiseksi, ja tarvittaessa viitata tilinpäätöslaskelmiin tai liitetietoihin, jotka liittyvät CAM:iin. Vies-tittävä CAM:n tieto perustuisi tilintarkastajan olemassa olevaan tietoon ja tilintarkastuksen aikana jo suoritettuihin menetelmiin kyseessä olevan tilinpäätöksen tarkastuksesta.

Mikäli tilintarkastaja arvioi, ettei kriittisiä seikkoja ole, tulisi hänen lausua siitä kertomuksessaan näin: “*We determined that there are no critical audit matters*”. PCAOB toteaa, että kriittisten asioiden viestittäminen ei ole omiaan muuttamaan tilintarkastajan kokonais-käsitystä tilinpäätöksestä.

PCAOB:n ensimmäinen standardi-luonnos ehdottaa myös kielellistä sel-vennystä ja muutosta tilintarkastuskertomukseen. Lisäksi luonnos ehdottaa lisättäväksi lausuntoa muun muassa seu-raavista asioista:

- **Tilintarkastajan riippumatto-muus.** Tässä kohdassa tilintarkasta-jan tulisi vakuuttaa olevansa aukto-risoitu ja tarkastuskohteesta riippu-maton. Vastaavanlainen lausuntoeh-dotus riippumattomuudesta sisältyy myös IAASB:n standardiluonnokseen. Nykyisessä raportissa tilintarkastajan riippumattomuus on todettu ainoas-taan kertomuksen osiossa, joka on ot-sikoitu “Report of Independent Regis-tered Public Accounting Firm.”
- **Tilintarkastusyhteisön toimikau-si.** Tilintarkastusyhteisö raportoi-si, mistä vuodesta lähtien se on toimi-nut kyseessä olevan yhtiön tilintar-kastajana.
- **Tilintarkastajien vastuu.** Tarkoi-

tuksena on muun muassa selventää tilintarkastajan vastuuta petoksista ja väärinkäytöksistä. Menetelmäkoh-taan tarkastajan ehdotetaan sisällyt-tävän lausunnon siitä, että tarkastuk-seen on sisältynyt menetelmiä olen-naisen virheellisyyden tunnistami-seksi ja arvioituihin riskeihin vastaa-miseksi.

- **Tilintarkastajan vastuu muusta tiedosta ja muuhun tietoon liitty-vän tarkastuksen tulos.**

Tiedon laatu arviointikohteeksi

Toinen PCAOB:n standardiluonnos tar-kentaa muun tiedon laajuutta ja sen tar-kastukseen liittyviä uusia menetelmiä.

Tällainen muu tieto, joka sisältyy SEC:n vaatimaan Form 10-K -tilinpäätökseen, on muun muassa johdon valitsema ta-loudellinen tieto sekä johdon keskus-telu ja analyysi. Tilintarkastajan tulisi pystyä arvioimaan tiedon laatua.

Luonnos sisältää muun muassa vaa-dittavat menetelmät tilanteessa, jossa tilintarkastaja havaitsee muun tiedon ja tarkastettavan tilinpäätöksen välil-lä olennaisia epäjohdonmukaisuuksia, olennaisia asiavirheitä tai molempia. Kuten aiemmin todettiin, tilintarkasta-jan tulisi selostaa käyttämänsä menetel-mät liittyen kyseessä olevaan tiedon tar-kastukseen sekä erillisessä tiintarkastus-kertomuksen osiossa antaa lausunto sii-tä, miten hän on vastuullinen muusta

tiedosta. Tämä seikka laajentaisi tilin-tarkastajan vastuuta ja raportointivel-vollisuutta muista tilinpäätökseen sisäl-tyvistä tiedoista.

Standardiuudistuksen vireille pan-nut PCAOB uskoo, että tilintarkastus-kertomuksen viestinnällinen arvo kas-vaa ja että sijoittajille voidaan tarjota heidän kaipaamaansa, aiemmin puut-tunutta hyödyllistä ja olennaista tietoa. Tilintarkastuskertomuksesta tulee pal-jon informatiivisempi, kun tilintarkas-taja sisällyttää kriittisiin seikkoihin liit-tyvää tietoa. Sekä PCAOB:n puheenjoh-tajan **James Dotyn** että IAASB:n mu-kaan muutosehdotukset vahvistaisivat myös tilintarkastuskertomuksen käyttä-jien käsitystä tilintarkastuksen hyödyl-

lisyydestä sekä heidän tietoisuuttaan ti-lintarkastajien kyvyistä ja arvostustaan tilintarkastajia kohtaan.

Palautetta puolesta ja vastaan

Kentältä on toistaiseksi saatu sekä myönteisiä että kielteisiä reaktioita. Useimmat toteavat, että tilintarkastus-kertomuksen arvoa tulisi nostaa ja että muutoksen aika on koittanut.

Lisääntyneen tiedon määrän vies-tittäminen tulisi nähdä mahdollisuu-tena tuottaa sijoittajille ja muille tilin-tarkastuskertomuksen käyttäjille lisäar-voa. Ehdotettu malli antaisi myös tilin-tarkastajalle mahdollisuuden viestittää, onko johdon arviointi aggressiivinen vai konservatiivinen.

Kriitikot toteavat, että yhtiöstä vies-tittäminen on johdon vastuulla, ei tilin-tarkastajan. Uudistus ei saisi siirtää ra-portointitaakkaa johdolta tilintarkasta-jille. He varoittavat myös siitä, että tie-don määrän lisäys saattaa nostaa tilintar-kastajan ja tilintarkastusyhteisön vahin-gonkorvausriskiä. Lisäksi on mainittu, että tilintarkastajan rotaation ja tilintar-kastuksen laadun välistä yhteyttä ei ole pystytty osoittamaan alan tutkimuksis-sa, jolloin tieto toimikauden pituudesta ei välttämättä ole hyödyllistä.

Standardiluonnoksia koskeva lau-suntokierros päättyy 11.12.2013. Mikä-li muutos etenee aikataulun mukaisesi-ti, uusia standardeja sovellettaisiin en-simmäisen kerran 15.12.2015 tai sen jäl-keen alkavien tilikausien tilintarkastuk-seen. □

LÄHTEET

PCAOB:n standardiluonnokset ovat saatavilla englanniksi osoitteessa: <http://pcaobus.org/Rules/Rulemaking/Pages/Docketo34.aspx>

KTT, dosentti **Benita Gullkvist** toimii Åbo Akademin kauppakorkeakoulun tutkimusjohtajana.

Verotus

Hallitus esittää yhteisöverokannan alentamista ja muutoksia yritysveropohjaan sekä osinkoverotukseen

HALLITUS on 13. marraskuuta esittänyt muutoksia yhteisöverokantaan, pääomatuloveron progressioon sekä elinkeinotoiminnan verotukseen, osinkotulon verotukseen ja vapaan oman pääoman rahastosta tapahtuvan varojenjaon verotukseen (HE 185/2013 vp). Muutosten tarkoituksena on siirtää yritysverotuksen painopistettä yhtiön käyttöön jäävien tulojen verottamisesta kohti yhtiöstä nostettavien varojen verotusta.

Yhteisöverokanta alenee ja veropohja laajenee

Hallitus ehdottaa yhteisöjen verotukseen seuraavia muutoksia:

- Yhteisöverokantaa alennetaan nykyisestä 24,5 prosentista 20 prosenttiin.
- Edustusmenoja ei enää voi vähentää elinkeinotoiminnan tuloksesta.
- Yhteisöjen, avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden korkovähennysoikeuden rajoittamista koskevaa sääntelyä muutetaan siten, että vähennyskelpoisten korkojen enimmäismäärä laskee 30 prosentista 25 prosenttiin ja prosenttiosuuden laskentapohjaan lisättävistä eristä poistetaan rahoitusomaisuuden menetykset ja arvonmuutokset. Laki muutoksen sisältöä on aiemmin käsitelty laajemmin Pykäläpilotissa Balanssin numerossa 1/2013.
- Tuotannollisten investointien korotetuista poistoista verovuosina 2013–2015 annetun lain sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennystä koskevan lain voimassaoloaikaa lyhennetään verovuoden 2014 loppuun.
- Osuuskunnan vähennyskelpoista ylijäämää rajataan sekä vähennykseen oikeutettujen osuuskuntien että vähennyskelpoisen määrän suhteen. Osuuskunnan jäsenen verotuksen osalta valmistelua jatketaan ja asiasta annetaan erillinen esitys.
- Vastoin aiempia suunnitelmia hallitus ei esitä muutoksia pitkäaikaisen irtaimen käyttöomaisuuden poistoihin.

Pääomatulojen ja varojenjaon verotus kiristyy

Pääomatulojen ja varojenjaon verotusta hallitus esittää muutettavaksi seuraavasti:

- Pääomatuloverokannat pysyvät 30 ja 32 prosentissa, mutta korkeamman verokannan soveltamisrajaa lasketaan nykyisestä 50 000 eurosta 40 000 euroon.

- Luonnollisen henkilön saamasta listatun yhtiön jakamasta osingosta 85 prosenttia on vastedes veronalaista pääomatuloa.
- Listaamattoman yhtiön jakamasta osingosta veronalaista pääomatuloa olisi 25 prosenttia siltä osin kuin osingon määrä vastaa osakkeen matemaattiselle arvolle laskettua kahdeksan prosentin vuotuista tuottoa, kuitenkin enintään 150 000 euroa. Euromääräisen rajan ylittävältä osalta osingosta veronalaista pääomatuloa olisi 85 prosenttia. Kahdeksan prosentin vuotuista tuottoa vastaavan määrän ylittävästä osingosta 75 prosenttia olisi veronalaista ansiotuloa.
- Niin sanottua ketjuverosääntöä kiristetään. Osinko on jatkossa kokonaan veronalaista tuloa aiemman 75 prosentin sijaan, jos osinkoa jakava yhteisö on listattu yhtiö ja osingonsaaja listaamaton yhtiö, joka omistaa osinkoa jaettaessa alle 10 prosenttia osinkoa jakavan yhtiön pääomasta. Osinko olisi kokonaan veronalaista tuloa myös silloin, kun osinko on saatu muualta kuin ETA-valtiosta.
- Osakeyhtiölaissa tarkoitettua varojenjakoja vapaan oman pääoman rahastosta pidetään jatkossa verotuksessa osinkona. Listaamattoman yhtiön varojenjakoa vapaan oman pääoman rahastosta rinnastetaan kuitenkin luovutukseen, jos yhtiö palauttaa osakkeenomistajalle hänen tekemänsä pääomasijoituksen kymmenen vuoden kuluessa sijoituksen tekemisestä.
- Peitellyn osingon veronalaista osaa ehdotetaan nostettavan 75 prosenttiin nykyisestä 70 prosentista.

Muutosten voimaantulo

Muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2014 alusta, ja ne koskevat pääsääntöisesti vuodelta 2014 toimitettavaa verotusta. Jos yhteisön tilikautta on 21.3.2013 tai sen jälkeen muutettu niin, ettei yhteisön verovuosi päätty vuonna 2013, tai niin, että vuonna 2014 päättyvä verovuosi on alkanut 21.3.2013 jälkeen, yhteisön tuloveroprosentti on verovuodelta 2014 toimitettavassa verotuksessa kuitenkin 24,5 prosenttia. Varojenjakoja koskevaa sääntelyä sovellettaisiin ehdotuksen mukaan listaamattomasta yhtiöstä saatuu varojenjakoön ensimmäisen kerran vuonna 2016, jos pääomasijoitus on tehty ennen vuotta 2014.

Onnea

uusille KHT- ja HTM-tilintarkastajille!

Vuoden 2013 tilintarkastustutkinnoissa hyväksyttiin 71 uutta auktorisoitua tilintarkastajaa. Heistä 51 läpäisi KHT-tutkinnon ja 20 HTM-tutkinnon.

Vuoden 2013 KHT-tutkinnoissa hyväksytyt

Jonne Ahokas
Sini Alaoutinen
Kirsi Aromäki
Anders Forsström
Johan Groop
Mia Hakala
Helena Haukka
Kaisa Jaatinen
Suvi Joutsiniemi
Harri Jylhä
Mari Kaasalainen
Tuija Kahela
Antti Karhunen
Hanna Keskinen
Tuukka Kiuru
Jukka Kokkonen
Katariina Korjus
Päivi Kotiaho
Roni Laakso
Mikko Laijoki
Teemu Leppänen
Tomi Liukkonen
Anne-Maarit Marttila
Jussi Marttinen
Fredric Mattsson
Katja Minina

Kristiina Mäkinen
Janne Nurmela
Niklas Nylund
Oskar Orrström
Eeva-Liisa Penttinen
Hanna Petrelius
Heidi Pirttijoki
Ronnie Rahka
Elina Rahkonen
Matti Rantanen
Olli-Pekka Ratsula
Juhon Rautio
Johanna Rostiala
Veli-Matti Salastie
Olli-Pekka Salonen
Mikaela Salvén
Timo Siikanen
Elina Sipilä
Robert Söderlund
Kati Tenhunen
Riia Torkko
Mika Tuohimäki
Emma Turku
Karsten Westerling
Erkki Yli-Rantala

Vuoden 2013 HTM-tutkinnoissa hyväksytyt

Timo Filipoff
Markus Hietaniemi
Jonna Jalassola
Karoliina Kanerva
Sami Kiviluoma
Jukka Kokkonen
Anne Kovanen
Marja-Leena Kuusela
Jarno Laine
Panu Lauhava

Anna-Kaisa Nieminen
Jere Niskanen
Hilkka Ojala
Heidi-Hannele Rimpilä
Arttu Sallinen
Maria-Elina Salmivala
Tanja Santahuhta
Tom Smedlund
Esko Säilä
Sanna Väyrynen

Mitä on laadukas sisäisen tarkastuksen raportointi?

Sisäisen tarkastuksen tuottama lisäarvo konkretisoituu vaikuttavalla ja laadukkaalla raportoinnilla.

NIINA RATSULA

TÄYDELLISEN raportin kirjoittamiseen on vaikeaa antaa yleisohjetta. Lähtökohtana tulisi jokaisessa raportissa kuitenkin olla se, että se kirjoitetaan vastaanottajan tarpeet huomioiden.

On tärkeää käydä keskustelua raportin lukijoiden – tarkastuskohteen johdon ja tarkastusvaliokunnan – kanssa siitä, minkälaisia odotuksia ja toiveita heillä on raportoinnin suhteen. Joku saattaa arvostaa yksityiskohtaisia raportteja siinä missä toinen haluaa nähdä koko tarkastuksen tuloksen yhdellä yleissilmäyksellä.

Eroja on myös siinä, minkälaisista asioista sisäisen tarkastuksen halutaan raporttoivan; haluaako tarkastusvaliokunta esimerkiksi tietoonsa kaikki raportoidut väärinkäytösepäilyt vai ainoastaan merkittävimmät tutkitut tapaukset.

Mitä standardit sanovat raportoinnista?

Sisäisen tarkastuksen ammattistandardien mukaan raportoinnin tulee sisältää toimeksiannon tavoitteet ja laajuus sekä soveltuvat johtopäätökset, suositukset ja toimenpidesuunnitelmat (toteutustapastandardi 2410).

Standardit asettavat vaatimuksia myös raportin laadulle: raportoinnin tulee olla täsmällistä, objektiivista, selkeää, tiivistä, rakentavaa, täydellistä ja oikea-aikaista (toteutustapastandardi 2420).

Se, miten käytännössä nämä asiat saadaan raportin muotoon, on pitkälti kiinni raportin kirjoittajasta. Hyvät kommunikaatiotaidot ovat tarpeen laadukkaan raportin aikaansaamiseksi.

Loppuraportin kohteelle ei yllätyksiä

Tarkastuskohteelle osoitetun raportin lähtökohtana tulisi olla, että kaikki raportilla esitettävät asiat ovat sellaisia, joista kohteen kanssa on tarkastuksen toteutuksen aikana keskusteltu: loppuraportin kohteelle ei saisi tulla havaintoja yllätyksenä. Tarkastuksen yhteydessä pidettävässä loppupalaverissa tulisi kohteen kanssa viimeistään keskustella raportille tulevista havainnoista ja suosituksista. Tällöin selvitetään myös mahdollisia väärinymmärryksiä ja keskustellaan ratkaisuehdotuksista tunnistettuihin ongelmakohtiin.

Hyvä tapa on pyytää tarkastuskohteen johtoa kirjoittamaan jokaiseen suositukseen oma vastineensa, joka

kirjataan myös lopulliseen raporttiin. Tämä lisää osaltaan johdon sitoutumista korjaavien toimenpiteiden toteuttamiseen ja tuo varmuutta siitä, että raportoitavista asioista vallitsee yhteisymmärrys.

On hyvä myös valmistautua tilanteisiin, joissa sisäinen tarkastus ja tarkastuskohde ovat eri mieltä toimeksiannon tuloksista. Tällöin raportoinnissa tulee esittää kummankin osapuolen näkemykset ja erimielisyyksien syyt.

Laadukasta raportointia tarkastusvaliokunnalle

Tarkastusvaliokunta saa sisäiseltä tarkastukselta sen raportoinnin yhteydessä arvokasta tietoa organisaation sisäisen valvonnan tilasta. Hedelmällisen yhteistyön ja jatkuvan vuoropuhelun toteutuksen kannalta on tärkeää, että tarkastusvaliokunta todella perehtyy sisäisen tarkastuksen raportteihin ja osoittaa aktiivisuutta havaittuja kontrollipuutteita kohtaan. Parhaiten tämä taataan tuottamalla laadukkaita raportteja.

Valiokunnalle tuotettavalla raportilla tulisi pystyä kommunikoimaan kaikista kriittisimmät asiat: sellaiset, joihin valiokunnan huomio halutaan kiinnit-

→

KUVA: Wikiphotostock

tää. Toisaalta raporteista tulisi käydä ilmi kokonaiskuva tehdyistä tarkastuksista ja sisäisen valvonnan tilasta.

On hyvä muistaa myös, että tehokas tarkastusvaliokunta on avainasemassa yrityksen johdon sitouttamisessa sisäisen valvonnan puutteiden korjaamiseen. Mikäli johdon suuntaan ei välity viesti, että valiokunta suhtautuu vakavasti sisäisen valvonnan kehittämistarpeisiin, on todennäköisempää, ettei myöskään johto koe asioita tärkeiksi.

Laadukas raportointi edesauttaa korjaavien toimenpiteiden toteutumista

Tarkastusraportoinnin jälkeen vastuu kehitysehdotusten toteuttamisesta on tarkastuskohteella. Laadukas raportti osaltaan edesauttaa sitä, että korjaaviin toimenpiteisiin todella ryhdytään. Tästä näkökulmasta raportin on oltava sellainen, että tarkastuskohteelle on selvää, mitä käytännössä odotetaan tapahtuvan raportin jakamisen ja seurattarkastuksen välillä. Ainakin seuraavia kysymyksiä on hyvä pohtia arvioitaessa raportoinnin onnistumista:

- Onko tarkastuskohde ymmärtänyt tarkastussuosituksukset sekä antanut asianmukaisen vastineen korjaaviksi toimenpiteiksi? Vastaako annettu johdon vastine todella siihen havaintoon, joka on raportoitu?
- Onko toimenpiteille nimetty vastuuhenkilö?
- Onko toimenpiteille asetettu deadline?
- Miten tarkastuskohde raportoi korjaavien toimenpiteiden etenemisestä?
- Onko kohde tietoinen, miten sisäinen tarkastus tulee seuraamaan kehitystoimenpiteiden toteutumista?
- Onko kohde tietoinen seurauksista, mikäli korjaavia toimenpiteitä ei tehdä?

Lisäksi on relevanttia kysyä, onko tarkastustulokset todella kommunikoitu oikeaan osoitteeseen. Tyypillisesti tulokset raportoidaan sille johdolle, joka on vastuussa kyseisen alueen riskienhallinnasta ja valvonnasta. Joskus havainnot saattavat kuitenkin vaikuttaa

NÄIN KIRJOITAT YTIMEKKÄÄN JA INFORMATIIVISEN RAPORTIN

- 1. Ilmaise kriittisin asia ensin.** Tarkastushavainto ja -suositus tulisi kirjoittaa auki mahdollisimman ytimekkäästi. Mahdolliset taustatiedot esitetään raportissa myöhemmin.
- 2. Valmistelee viesti huolella ja oikolue.** Hyvin jäsenneilty ja huoliteltu raportti tekee viestin viemisestä helpompaa ja rakentavampaa. Paljon kirjoitus- ja/tai asiavirheitä sisältävä raportti vie helposti pohjan muuten hyvin tehdyltä tarkastukselta. Varmista, että asiat perustuvat faktoihin. Ymmärrä itse, mitä olet viestimässä.
- 3. Vältä negatiivisia ilmaisuja.** Asiat kannattaa esittää mahdollisimman neutraaleja verbejä käyttäen. Lauseen ”Henkilö X on laiminlyönyt ohjeen Y noudattamisen” voisi muotoilla paremmin esim. ”Ohjetta Y ei ole noudatettu x osin...”. Kannattaa myös välttää emotionaalisesti ladattujen sanojen ja ilmaisujen käyttöä (kuten huijaus, juonittelu, henkilö X väitti näin...), jotka voivat aiheuttaa lukijassa negatiivisen reaktion.
- 4. Vältä ammattislangia.** Kirjoita raportti vastaanottajan kielellä. Sisäiselle tarkastajalle tutut termit, kuten ”työtehtävien eriyttäminen” tai ”kontrolli”, eivät välttämättä ole itsestään selviä raportin lukijalle.
- 5. Korosta korjaavien toimenpiteiden toteuttamisen hyötyjä.** Kontrollipuutteista aiheutuvien kustannusten korostamisen lisäksi kannattaa tuoda esiin myös hyötyjä, joita organisaation on mahdollista saada parantamalla valvontajärjestelmäänsä.
- 6. Kuvaile riskiä.** Mitä konkreettisemmin on ilmaistu riski, joka kontrollipuutteesta mahdollisesti aiheutuu, sen suuremmalla todennäköisyydellä tarkastuskohde asiaan reagoi. Kannattaa välttää liian yleisluotoisia ilmaisuja tai liian teoreettisten riskien esille tuomista. Konkreettinen esimerkki realisoituvasta riskistä on asiakkaan siirtyminen kilpailijalle tai euroääräinen myyntien menetys tai kustannusten nousu.
- 7. Yksinkertaisuus on valttia.** Keskity löydöksiin – älä siihen, miten tarkastaja on johtopäätöksiin päätenyt. Vältä turhan pitkiä ja monimutkaisia lauserakenteita. Älä sorru asian kiertelyyn, pehmentämiseen tai vähättelemiseen. Kerro yksinkertaisesti ja yksiselitteisesti, mitä tarkastus paljasti.

myös laajemmille alueille. On tärkeää varmistaa, että tarkastushavainnot todella kommunikoidaan kaikille niille tahoille, joilla on osuutta suositusten käytännön toimeenpanossa.

Raportista kokonaiskuva sisäisen valvonnan tilasta

Tarkastusraportissa tyypillisesti painotetaan kaikkein merkittävimpiä havaintoja sekä niitä, joissa riskitaso on korkein. Tämä on tärkeää näiden vaatiman huomion saamiseksi. Kuitenkin on syytä muistaa, että raportilla tulisi myös pyrkiä antamaan kokonaiskuva tarkastuskohteen sisäisen valvonnan ti-

lasta. Tämän kokonaiskuvan kannalta on tärkeää, että raportoidaan myös asioista, jotka ovat hyvällä mallilla. Myös toteutustapastandardit (2410.A2) suosittelevat, että raportoinnin yhteydessä sisäinen tarkastaja antaa tarvittaessa myönteistä palautetta. □

KTM, CIA, CCSA, CRMA
Niina Ratsula (o.s. Ahokas) on sisäisen valvonnan ja sisäisen tarkastuksen asiantuntija.

Sidosryhmäraportointia palkittiin

John Nurmisen Säätiölle ja Diabetestutkimussäätiölle tunnustusta

John Nurmisen Säätiö ja Diabetestutkimussäätiö raportoivat toiminnastaan sidosryhmille avoimesti ja läpinäkyvästi. Säätiöt voittivat PwC:n Avoin raportti -kilpailun suurten ja pienten yhdistysten ja säätiöiden sarjojen kärkisijat.

KILPAILUSSA myönnettiin voittajien lisäksi kunniamaininnat Suomen Unicefille ja kollektiivisesti partiojärjestöille, joista kilpailuun osallistuivat Suomen Partiolaiset, Pääkaupunkiseudun Partiolaiset ja Hämeen Partioipiiri.

PwC pyrkii kilpailulla edistämään keräysvaroin ja julkisin varoin toimintaansa rahoittavien järjestöjen ja säätiöiden avointa ja läpinäkyvää raportointia.

PwC:n partnerin **Samuli Perälän** mukaan säätiöiden ja yhdistysten raportoinnissa on muodostunut viime aikoina yhä tärkeämmäksi se, miten järjestöt raportoivat varainhankinnastaan ja sen tehokkuudesta.

– Sekä yksityishenkilöt että yritykset lahjoittavat vuosittain erilaisiin keräyksiin sekä kolmannen sektorin yhteistyö-

kumppaneille huomattavia summia rahaa. Avoin ja läpinäkyvä raportointi auttaa lahjoitusten antajia näkemään, menevätkö heidän lahjoittamansa rahat oikeaan tarkoitukseen.

Perälä toteaa, että avoimen sidosryhmäraportoinnin avulla voidaan osoittaa, että järjestö on luotettava toimija ja että se tekee sen minkä lupaa.

– Avoimesti tiedottava kolmannen sektorin toimija on tukijoiden näkökulmasta houkuttelevin, mikä edesauttaa osaltaan rahoituksen saamista, Perälä summaa.

Raportoinnissa huomioitava sidosryhmien tarpeet

Voittajien valinnan suoritti PwC:n ulkopuolinen raati, johon kuuluivat **Raimo Hakola, Matti Honkala** (pj.), **Johannes Koroma, Heikki Lehmusto, Leena Niemistö** ja **Henry Wilklund**.

– Kaikki kilpailussa jatkoon päässeet raportit olivat todella laadukkaita, joten voittajien valinta oli tänä vuonna poikkeuksellisen vaikeaa. Erityisesti haluamme antaa tunnustusta siitä, että raporteista on pyritty tekemään ymmärrettäviä ja relevantteja järjestön, säätiön tai yhdistyksen ulkopuolisille sidosryhmille, kehuu raadin puheenjohtaja Matti Honkala.

Erityisesti kilpailuun osallistuneiden suurten järjestöjen ja säätiöiden rapor-

tointi on kattavaa ja avointa. Parannettavaakin löytyy: vuosikertomuksessa tulisi olla kattavat tilinpäätöstiedot sekä kuvaus järjestön hallinnosta, riskiarvioinnista ja sisäisestä valvonnasta.

Honkalan mukaan pienten yhdistysten raporttien tasossa oli paljon hajontaa. Siksi pienten yhdistysten tulisi tarkasti miettiä kohderyhmänsä tarpeita ja kohdistaa vähäiset raportointiin käytettävät resurssit oikeisiin asioihin.

Arvioinnin kohteena olivat vuodelta 2012 laaditut julkiset raportit, esimerkiksi vuosikertomukset, tilinpäätökset tai toimintakertomukset, joiden avulla yhdistys tai säätiö raportoi toiminnastaan ja taloudestaan. Arvioinnissa kiinnitettiin lisäksi huomiota yhdistyksen tai säätiön internetsivujen keskeiseen sisältöön.

PwC:n nyt jo yhdeksäntenä vuonna peräkkäin järjestämään Avoin raportti -kilpailuun osallistui tänä vuonna 49 yhdistystä ja säätiötä, jotka luokiteltiin suurten ja pienten sarjaan raadin toimesta. Luokittelun kriteerinä käytetään kokonaistuottoja ja varoja sekä operatiivisen toiminnan volyyymiä kuvaavia mittareita. Sarjojen voittajat jakoivat 15 000 euron palkintosumman.

Lista Avoin raportti -kilpailun voittajista ja kunniamaininnan saaneista tahoista on nähtävissä osoitteessa www.pwc.fi/ar.

Poistot ovat osoittautuneet vaikeaksi veropoliittiseksi kysymykseksi. Poistouudistusta on ehdotettu jo useita kertoja, mutta uudistus on jäänyt aina tekemättä. Mitä poistot oikeastaan ovatkaan?

TIMO TORKKEL

Poistouudistus

– mistä olikaan kyse?

PÄÄMINISTERI Jyrki Kataisen hallitus päätti 21.3.2013 yhteisöverokannan alentamisesta 24,5 prosentista 20 prosenttiin. Tähän liittyen vuoden 2014 talousarviossa esitettiin, että veropohjaa laajennettaisiin muuttamalla taloudelliselta käyttöältään pitkäaikaisten investointien poistot verotuksessa hyödykekohtaisiksi.

Valtiovarainministeriö julkaisi lokakuun puolivälissä hallituksen esitysluonnoksen, joka sisälsi poistoja koskevan ehdotuksen. Kyse oli siitä, että pitkäaikaisten koneiden, kaluston ja muun niihin verrattavan irtaimen käyttöomaisuuden osalta siirryttäisiin taloudellisen käyttöajan mukaisiin hyödykekohtaisiin tasapoistoihin. Pitkäaikaisena käyttöomaisuutena pidettäisiin niitä hyödykkeitä, joiden todennäköinen taloudellinen käyttöaika on vähintään 10 vuotta.

Lokakuun lopussa hallitus kuitenkin ilmoitti, että poistouudistusta ei tässä yhteydessä tehdä.

Poistot kirjanpidossa

Saario esitteli 1940- ja 1950-luvuilla kirjanpidon meno-tulo-teorian. Saarion käsityksen mukaan useamman vuoden aikana tuloa antava aktivoitu meno oli jaettava niille vuosille, joina siitä saadaan tuloa, ja että tulottomina vuosina poistoa ei voida tehdä.

Kirjanpidon meno-tulo-teorian kannalta olisi oikein saattaa poistot riippuvaiseksi yrityksen liikevoitosta ennen poistoja ja arvonalentumisia. Myös korkotekijä tulisi ottaa huomioon hankintamenoja jaksotettaessa. Koska ajallisesti lähempänä olevat tulot ovat yritykselle arvokkaampia kuin myöhemmin kertyvät tulot, on poistot voitava painottaa kirjanpitovelvollisen aika-arvostusta vastaaviksi. Tämä johtaa degressiivisiin poistoihin. Kirjanpidon meno-tulo-teoria suhtautui torjuvasti suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Kirjanpidon meno-tulo-teoria oli vuoden 1973 kirjanpitolain taustateoria. Vuoden 1973 kirjanpitolaisissa poistoista

KUVA: Shutterstock

RAHOITUKSEN NÄKÖ- KULMASTA POISTOT OVAT ENEMMÄN KUIN PELKKÄ VEROVÄHENNYS.

säädettiin yleisluonteisesti. Lain 16.3 §:n mukaan käyttöomaisuuden hankinta-meno aktivoitiin ja kirjattiin vaikutus-aikanaan poistoina kuluiksi. Säännös ei yksiselitteisesti perustunut kirjanpi-don meno–tulo-teoriaan, joskaan tämä ei myöskään ollut nimenomaisesti teo-rian vastainen. Sitemmin kirjanpidon meno–tulo-teorian poistokäsityksestä on luovuttu vuoden 1973 kirjanpitola-kiin vuonna 1992 tehtyjen muutosten myötä, jolloin omaksuttiin suunnitel-man mukaiset poistot. Lopullisesti kir-janpidon meno–tulo-teoriasta luovut-tiin kirjanpitolain taustateoriana nykyi-sen, vuoden 1997 kirjanpitolain myötä.

Poistot elinkeinotulon verotuksessa

Elinkeinotuloverolain teoreettinen tausta on kirjanpidon meno–tulo-teo-riassa. Lakiin ei ole kuitenkaan sellai-senaan otettu teorian poistokäsitystä. Meno–tulo-teorian poistokäsitys hei-jastuu kuitenkin lähtökohtaisen etu-painotteisessa (degressiivisessä) pois-tojärjestelmässä. Etupainotteisen pois-tojärjestelmän toinen, veropoliittinen taustatekijä on käyttöomaisuusinves-tointien kannustaminen.

Poistot ja yritysten rahoitus

Yritysten kasvua, kannattavuutta ja ra-hoitusta koskevassa teoriassa poistot on jo vuosikymmeniä nähty merkittä-vänä yritysten tulorahoituksen lähtee-nä. Taustalla oleva ajattelu on seuraava: yritys kirjaa tuloslaskelmassa poistot (ja poistoeron muutoksen) kuluksi, mutta tähän kirjaukseen ei liity taseesta vastaa-vaa kassasta maksua. Rahoituksen kan-

nalta tämä merkitsee positiivista rahavir-taa ja taseen kannalta vahvistuvaa kassaa.

Poistot ovat yritysten toiminnan si-sään rakennettu tulorahoituksen lähde. Poistojen myötä muodostuva kassavirta voidaan helposti käyttää velkojen takai-sinmaksuun tai investointeihin. Inves-tointikyvyn kannalta optimaalinen ti-lanne muodostuu, kun vuotuiset poistot ylittävät velkojen takaisinmaksun. Vä-hintäänkin poistojen tulisi vastata vel-kojen takaisinmaksua.

Poistojen tuloslaskelma- ja taselogii-kan johdosta poistojen merkittävä seik-ka on, että tätä vastaava tulorahoitus jää yrityksen käyttöön. Tätä ei voida esimer-kiksi osinkona palauttaa omistajille. Poistoihin liittyvä tulorahoitus voidaan palauttaa velkojille lainan lyhennyksi-nä ja omistajille sijoitetun pääoman pa-lautuksena – siis velkojen ja omistajien maksaman pääoman palautuksena.

Pitkäaikaisten kone- ja kalustoinves-tointien rajoittaminen merkitsisi – EVL 54 §:n kirjanpitosidonnaisuudesta joh-tuen – yritysten keskeisen tulorahoitus-lähteen supistumista. Rahoituksen nä-kökulmasta poistot ovat paljon muuta kuin pelkkä verovähennys. Poistojen ki-ristäminen merkitsisi asiallisesti sitä, että poistoihin liittyvä tulorahoitus siirtyisi osin veronsaajille ja paranevan osingon-jakokyvyn myötä osin myös omistajille. Tämän johdosta yritysten on korvattava puuttuva rahoitus velkaantumalla, hake-malla oman pääoman rahoitusta tai jättä-mällä investointeja tekemättä.

Pitkäaikaiset investoinnit ja veronmaksu

Yhteisöverokantaa alennetaan verovu-desta 2014 lukien 24,5 prosentista 20 pro-senttiin. Pitkäaikaisten investointien poistojen supistamista voidaan perustel-la yhteisöverokannan alenemisella. Pe-rustelu on kuitenkin verraten kiistan-alainen. Verokannan alenemisesta riippu-matta etupainotteisista poistoista luopu-minen voi merkitä yritykselle merkittä-vää kassaveronmaksun kiristymistä. Kas-saveronmaksun kiristyminen on sitä mer-kittävämpi mitä enemmän yritys inves-toi pitkäaikaisiin koneisiin ja kalustoon.

Elinkeinotoiminnan korkojen vä-hennyskelpoisuuden rajoituksista sää-detään EVL 18a §:ssä. Pitkäaikaisten in-vestointien poistojen supistamisella oli-si heijastusvaikutuksia korkojen vähen-nyskelpoisuuteen. Kyse on EVL 18a.3 §:ssä säädetystä tasetestistä. Poistojen vähennyskelpoisuuden supistuminen parantaisi poistojen kirjanpitosidonnai-suudesta johtuen yksittäisen kirjanpi-dollisen oman pääoman ja taseen lop-pusumman välistä suhdetta. Näin ollen tämä lieventäisi korkojen vähennysoi-keuden rajoitusten vaikutusta.

Pitkäaikaisen investoinnin käsite

KPL 5:5.1:n mukaan pysyviin vastaaviin kuuluvan aineellisen omaisuuden han-kintameno aktivoidaan ja kirjataan vai-kutusaikanaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi. Kun verotuksessa haetaan pitkäaikaisen investoinnin kä-sitteelle merkityssisältöä, periaatteessa ei ole estettä, että johtoa haettaisiin kirjan-pidosta. Mutta lienee selvää, että pitkäai-kaisen investoinnin käsite ei olisi vero-tuksessa sidottu kirjanpitoon. Näin ollen verotuksessa voitaisiin poiketa kirjanpi-don jaksotusratkaisusta ja toisaalta vero-tus saattaisi ajan myötä myös vaikuttaa kirjanpidon jaksotusratkaisuihin. Käy-tännössä pitkäaikaisen investoinnin kä-site verotuksessa voisi olla tulkinnanva-rainen ja altis ”eipäs–juupas”-kiistoille.

Pitkäaikaisen investoinnin käsit-teeseen liittyvien tulkinnanvaraisuuk-sien vähentämiseksi olisi perusteltua, että tätä sovellettaisiin ainoastaan jon-kin minimieuromäärän ylittäviin inves-tointeihin (esim. 100 000 euroa), tai pit-käaikainen investointi määriteltäisiin siten, että se olisi selvästi 10 vuotta pi-dempi (esim. 15 vuotta).

Pitkäaikaiset investoinnit ja hallinnollinen yksinkertaisuus

Mikäli pitkäaikaisissa investoinneis-sa siirryttäisiin verotuksessa hyödyke-kohtaisiin poistoihin, tämä voisi jossain määrin yksinkertaistaa suurimpien yri-tysten hallintoa. Näin ei kuitenkaan kä-visi pienten ja keskusuurten yritysten

kohdalla, ja ne muodostavat suuren osan yrityksistä. Muutos merkitsisi, että yri-tyksillä olisi useita koneiden ja kaluston kategorioita: vuosikuluina kirjattavat, pienhankintoina vuosikuluksi kirjatta-vat, menojäännöspoiston piirissä olevat ja hyödykekohtaisen poiston piirissä ole-vat. Tämä ei vaikuta yksinkertaiselta.

Hyödykekohtaisiin poistoihin siirty-misen vuoksi yritysten olisi omaksut-tava myös kirjanpidossa hyödykekoh-taiset suunnitelman mukaiset poistot. Näin ei ole pienissä ja keskusuurissa yri-tyksissä useinkaan tällä hetkellä. Tämän lisäksi yritykset joutuisivat päivittä-mään kirjanpito-ohjelmistojaan. Nämä johtavat hallinnollisen työn lisääntymi-seen ja uusiin ohjelmistokustannuksiin.

Poistouudistusta yritetty useaan kertaan

Poistot ovat vaikea veropoliittinen ky-symys. Poistouudistusta on ehdotettu jo useita kertoja: Varaus- ja poistojär-jestelmän uudistamistyöryhmä vuon-na 1995, Tuloverotuksen kehittämis-työryhmä vuonna 2002, Yritysverotuk-sen kehittämistyöryhmä vuonna 2005 ja nyt Kataisen hallitus. Kaikilla kerroil-la poistouudistus on jäänyt tekemättä.

Poistojen rajoittaminen ja erityisesti sen ajoittaminen taloudelliseen lama-ai-kaan erityisesti tilanteessa, jossa pankki-en mahdollisuudet ja kyky rahoittaa yri-tysten investointeja ovat poikkeuksel-lisen huonot, asettaa poistojen rajoitta-misen ajankohtaisuuden erikoiseen va-loon. Poistojen rajoittaminen, jos se yli-päänsä on tarpeen, on tällaisena ajan-kohtana vaikeasti perusteltavissa. Näin ollen hallituksen päätös poistouudistuk-seen ryhtymisestä oli ehkä jossain mää-rin harkitsematon ja päätös tästä luopu-misesta oli hyvin perusteltu. □

Dosentti, KTT **Timo Torkkel** toimii Senior Tax Partnerina KPMG Oy Ab:ssä.

KUVA: MW photo stock

Velkajärjestelyä ehdotetaan mahdolliseksi pienyrittäjille

OIKEUSMINISTERIÖN asettama velkajärjestelytyöryhmä ehdottaa, että yksityisten elinkeinon- ja ammatinharjoitta-jien pääsyä velkajärjestelyyn helpotettaisiin. Velkaongelmiin joutuneen yrittäjän yksityiset ja elinkeinotoiminnan velat voi-taisiin järjestellä, jos yritystoiminta on melko pienimuotois-ta ja perustuu pääasiassa yrittäjän omaan työpanokseen.

Nykyisin velkajärjestelyssä ei voida lainkaan järjestel-lä elinkeinotoimintaan liittyviä velkoja. Yrittäjän on joko lopetettava elinkeinotoiminta velkajärjestelyyn pääsemi-seksi tai hakeuduttava yrityssaneeraukseen. Pienyrittäjäl-le yrityssaneeraus on usein kuitenkin liian raskas ja kal-lis vaihtoehto.

Velkajärjestelyn edellytyksenä olisi, että yrittäjä pystyy maksamaan velkojaan ainakin vähän ja että elinkeinotoi-minta on riittävän kannattavaa. Yhtiömuotoisia yrityk-siä velkajärjestelyn mahdollisuus ei jatkossakaan koskisi.

Uudistuksen myötä yrittäjän omistusasunnon suoja pa-ranis. Velkajärjestelyssä omistusasunto on mahdollista tie-tyin edellytyksin säilyttää toisin kuin yrityssaneerauksessa.

Työryhmä ehdottaa, että omistusasuntonsa säilyttä-vän velallisen olisi jatkossa maksettava velkojaan nykyis-tä enemmän. Maksuja tulisi kertyä muiden kuin vakuus-velkojen osalta viisivuotisen maksuohjelman mukaisesti, vaikka maksuohjelman kesto muutoin olisi normaali kol-me vuotta. Velkojen kannalta tämä tietäisi paluuta oikeu-denmukaisempaan laskentatapaan.

Tom Eranderia kiinnosti uuden IFRS 9:n vaikutukset rahoitusinstrumenttien käyttöön KHT-Median koulutuspäivässä. - Jotain ihan uuttakin tietoa tilaisuudesta tarttui hihaan, Huhtamäki Oyj:n rahoitusjohtaja totesi.

SÄÄNTÖVIIDAKON TUNTEMISEN LISÄKSI TARVITAAN KYKYÄ SOVELTAA

Huhtamäki Oyj:n rahoitusjohtaja Tom Erander huolehtii tiimeineen siitä, että 31 maassa toimivalla konsernilla on rahaa toteuttaa kunnianhimoista strategiaansa.

TEKSTI / OUTI AIRAKSINEN KUVAT / OLLI HÄKÄMIES

KUN TOM ERANDER aloitti vuonna 1998 ”ensimmäisessä oikeassa työpaikassaan” Huhtamäki Oyj:n rahoitusosastolla, yhtiö oli keskellä murrosta. Makeisten valmistuksesta oli hiljan päätetty luopua ja yhtiö keskittyi kuluttajatuote- ja erikoispakkausten valmistukseen. Kymmenen vuotta myöhemmin Erander nousi Huhtamäen viisihenkisen rahoitusosaston johtoon. Monen tasaisen vuoden jälkeen yhtiöllä oli jälleen edessään muutoksia. Tällä kertaa liikkeellä oltiin kuitenkin ostoaikeissa.

Kannattavan kasvun strategia
Huhtamäki-konserni lanseerasi vuonna 2011 uuden strategian, joka sai nimekseen ”kannattavan kasvun strategia”. Kehittyvillä markkinoilla tapahtu-

van kulutustottumusten muuttumisen nähtiin pitkällä aikavälillä lisäävän voimakkaasti pakkausteollisuuden tuotteiden kysyntää, mutta Huhtamäki halusi vauhdittaa kehitystä. Kunnianhimoiseksi tavoitteeksi asetettiin yhtiön liikevaihdon kasvattaminen kolmeen miljardiin euroon vuoteen 2015 mennessä.

– Ajatuksenamme on ollut selkeästi osoittaa, että meillä on sekä halua että kykyä kasvaa. Pyrimme kasvamaan sekä orgaanisesti että yritysostojen kautta, mutta ei hinnalla millä hyvänsä, Erander kuvaa.

Strategiansa julkistamisen jälkeen Huhtamäki on tehnyt kuusi yritysostoa, joiden kautta se on vahvistanut asemiaan Intiassa, Kiinassa, USA:ssa ja Brasiiliassa. USA:ssa on meneillään myös mitava investointiohjelma. Eranderin luot- →

▲ Senior Manager Tiina Jylhä Ernst & Young Oy:stä avasi esimerkkien avulla suojauslaskentaa ja sitä, miten laskenta muuttuu IFRS 9:n myötä.

► PricewaterhouseCoopersin Tax Partner Samuli Makkosen aiheena olivat rahoitusinstrumenttien keskeiset verokysymykset.

► Senior Manager Ulla Schadowitz PricewaterhouseCoopersista piti tilannekatsauksen rahoitusinstrumenttien sääntelystä sekä kävi läpi käyvän arvon määrittämisen vaikutuksia rahoitus-instrumentteihin liittyen.

saaman rahoitusosaston rooli strategian toteuttamisessa on ollut riittävän ja kustannustehokkaan rahoituksen järjestäminen. Finanssikriisin aikanakin rahoitusta on löytynyt. Huhtamäki on muun muassa laskenut onnistuneesti liikkeelle kaksi joukkovelkakirjalainaa kahden viime vuoden aikana.

– Olemme toimineet rahoituksen järjestämisessä ennakkoluulottomasti ja onnistuneet myös ajoituksissa. Tosin ajoituksen onnistumisessa on aina myös vähän tuuria mukana. Rahoituksen järjestämisessä on luonnollisesti kyse pitkälti siitä, millaisessa kunnossa yhtiö on – ja ilmeisesti olemme velkasijoittajien mielestä hyvä yhtiö, Erander sanoo.

Eranderin mukaan rahoitusmarkkinoiden herkkyyks epävarmuudelle on kuitenkin finanssikriisin johdosta lisääntynyt, mikä vaikeuttaa rahoituksen optimointia. Toisaalta Huhtamäellä on etunaan suhteellisen defensiivinen toimiala, sillä talouden suhdanteet eivät juuri heiluta esimerkiksi elintarvikepakkauksien kysyntää. Myös maantieteellisestä jakaumasta on apua suhdannevaihtelujen heilahdelluissa.

Valuutta- ja korkoriskit hallintaan

Ulkoisen rahoituksen järjestämisen lisäksi rahoitusosasto vastaa konsernin valuutta- ja korkoriskien hallinnasta sekä seuraa konsernin käyttöpääoman ja kassavirran kehitystä.

– Varsinainen vastuu kassavirran keräytymisestä on liiketoimintasegmenteissä, mutta suojaustoimenpiteiden kautta se kytkeytyy meidän toimintaamme. Varmistamme, että tytäryhtiöt suojaavat valuuttariskinsä, Erander kertoo.

Huhtamäellä on toimintaa 31 maassa, minkä takia konsernissa suojataan myös harvinaisempia valuuttapareja. Rahoitusosastolla seurataan vaikkapa Australian dollarin vaihtokurssia Uuden Seelannin dollariin nähden tai Puolan zlotyn pärjäämistä Tsekin korunaa vastaan. Koko konsernin tasolla suurin valuuttakurssiriski on kuitenkin translaatoriski, kun USA:n dollareita muunnetaan euroiksi konsernikonsolidoinnissa.

– Olemme suojanneet osittain taseen translaatoriskiä niin sanotuilla nettointivestointisuojuilla. Tuloslaskelman rivejä ei niinkään pysty translaatoriskiltä suojaamaan. Heikko dollari heikentää koko konsernin tulosta, kun USA:n toimin-

tojen dollarimääräiset luvut muunnetaan euroiksi konserniluvuissa. Toisaalta heikolla dollarilla voi olla positiivisia vaikutuksia, kun ostamme muualla maailmassa raaka-aineita dollareissa, Erander kuvaa.

Valuutta- ja korkoriskeiltä suojaaminen edellyttää globaalien korko- ja valuuttamarkkinoiden täyspäiväistä seuraamista ja analysointia, jotta tytäryhtiöille voidaan antaa suosituksia esimerkiksi siitä, koska ja millä instrumenteilla rahavirtoja kannattaa suojata.

IFRS-standardit ohjaavat toimintaa

Pörssiyhtiö Huhtamäki on elänyt kansainvälisen tilinpäätösnormiston IFRS:n maailmassa jo kymmenisen vuotta. Yhtiön hiljattain ostamille yrityksille IFRS on kuitenkin uusi asia. Yritysostojen kohteet ovat olleet muun muassa perheyhtiöitä, joissa raportointi on ollut aiemmin kevyttä ja raportointiaikataulut väljiä. Konsernin haasteena onkin ollut raportointi- ja tiedonkeruukäytäntöjen yhtenäistäminen hankituissa organisaatioissa.

Olemassa olevien käytäntöjen yhtenäistämisen lisäksi haasteena on se, että

IFRS-standardit elävät jatkuvasti ja vaativat huomiota.

– Meille on tullut varmaan joka vuosi joitakin muutoksia ja uusia kirjauskäytäntöjä tai uusia liitetietovaatimuk-

Huhtamäki Oy

- Maailman johtava kuluttaja-tuote- ja erikoispakkausten valmistaja, jolla on toimintaa 31 maassa.
- Pääliiketoiminta-alueita ovat tarjoilu-, jousto- ja kuitupakkaukset sekä kalvot.
- Asiakkaina mm. ruokien ja juomien sekä muiden päivittäistavaroiden valmistajia.
- Liikevaihto 2,3 miljardia euroa.
- 25 prosenttia liikevaihdosta tulee kehittyviltä markkinoilta.
- Työllistää maailmanlaajuisesti yli 14 000 henkeä.
- Yhtiöllä on 62 tuotantolaitosta. Pohjoismaissa Huhtamäellä on pääkonttorin lisäksi enää vain yksi tehdas Hämeenlinnassa.
- Yhtiön osake noteerataan Helsingin pörssissä.

sia, jotka työllistävät meitä. IFRS-standardien muutokset ovat koskeneet rahoitusosaston toiminnoissa eniten liitetietoja, joissa vaaditaan aiempaa yksilöidymppää ja eri tavalla ryhmiteltyä tietoa. Kehitys on hyvä asia, jos sen avulla voidaan lisätä läpinäkyvyyttä. Toivottavasti tästä hyvinkin yksityiskohtaisesta informaatiosta on sidosryhmille hyötyä, Erander pohtii.

Rahoitusosastolla odotetaan nyt innolla uutta IFRS 9 -standardia, jonka pitäisi helpottaa ja järkeistää yksikön päivittäistä toimintaa. Käytännössä uusi standardi mahdollistaisi muun muassa suojauslaskennan käytön nykyistä laajemmin johdannaisinstrumenttien osalta.

– Voimme toivottavasti soveltaa suojauslaskentaa johdannaisrakenteille, joita meillä oli käytössä ennen IFRS-standardimaailmaa. Käytännössä esimerkiksi korkosuojauspuolella johdannaisella voisi tulevaisuudessa suojata johdannaista ja soveltaa suojauslaskentaa, mitä nykyiset standardit eivät tunne. Yksityiskohdat ovat kuitenkin vielä hämärän peitossa, ja tilintarkastajan tulkinasta riippuu, miten voimme näitä käytännössä soveltaa, Erander sanoo.

Koulutuksista oppia

Erander hakee oppia säännösviidakon muutoksista aktiivisesti. Tietoa saa lukemalla, mutta Erander pyrkii myös käymään koulutuksissa ja erilaisissa ammatillisissa tilaisuuksissa 2–3 kertaa vuodessa. Koulutuksissa asioiden saa helposti hyvän yleiskäsityksen, mikä auttaa varautumaan tuleviin muutoksiin. Toisaalta myös organisaation sisäinen asioiden läpikäynti on tärkeää.

– IFRS-asioissa on se ongelma, että loppujen lopuksi standardi jättää aika paljon tulkinnan varaa. Standardia lukemalla ei vielä tiedä, miten omassa organisaatiossa asiat pitää ja kannattaa tehdä. Käytännössä ymmärrys vaatii sekä oman yrityksen että säännöstöviidakon tuntemista, Erander sanoo.

Edessä on kuitenkin siirtymäaika, jolloin uuden standardin vaatimuksiin voi valmistautua. Käytännössä raportointia optimoidaan usein myös seuraamalla sitä, miten muissa yrityksissä asioita järjestetään. Ehdottomasti tärkein lähde on kuitenkin oma tilintarkastaja, joka pystyy antamaan käytännön ohjeistuksen, miten asiassa kannattaa ja pitää edetä. □

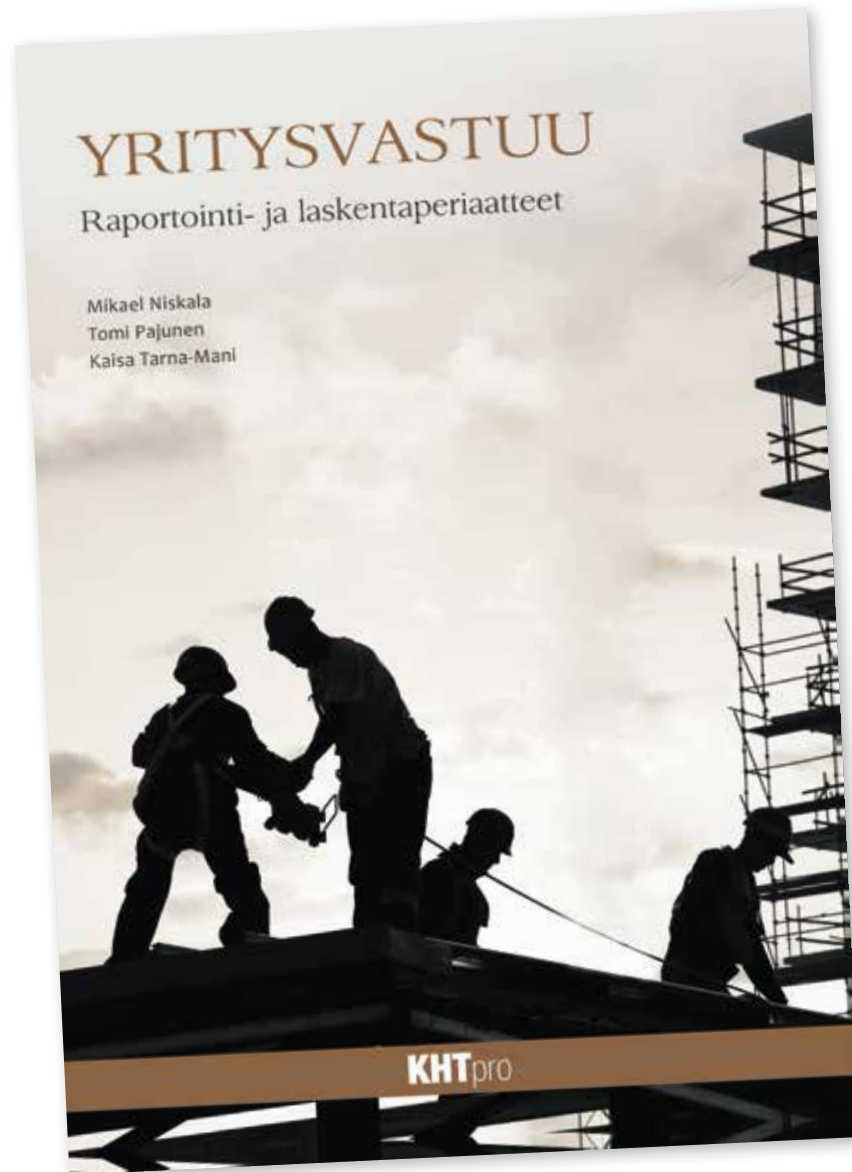

Yritysvastuu – Raportointi- ja laskentaperiaatteet

Uutiset muistuttavat meitä kohtuullisen usein siitä, kuinka tärkeää vastuullisuus yritysten johtamisessa on. Jos vastuullisuus liiketoiminnassa unohtuu, ovat seuraukset kamalat. Vastuullisuuden merkityksen ymmärtävä liikkeenjohtokin joutuu tasapainoilemaan monien vaikeasti yhteensovittavien haasteiden välillä.

Mikael Niskala on kehittänyt tämän alueen johtavaksi asiantuntijaksi Suomessa konsultoimalla lukemattomia eri yrityksiä viime vuosikymmeninä. Ala on tänä aikana laajentunut ympäristöraportoinnista yritysvaluuraportoinniksi. Kirjassa vilisee runsaasti kaavioita ja luetteloja, joiden käyttökelpoisuus lienee koeteltu asiakkaiden kanssa yritysvaluuraportoinnin kehittämisprojekteissa. Ideat välittyvät tehokkaasti. Niitä alkaa kuin itsestään sovitaa siihen organisaatioon, jonka itse tuntee parhaiten.

Sidosryhmävuorovaikutuksen suunnitelmallinen johtaminen on mielenkiintoista antia. Uutta on GRI:n uuden version lisäksi integroitu raportointi. Integroidussa raportoinnissa on kyse sekä yritysvaluuraportin yhdistämisestä osaksi vuosikertomusta ja strategiaa että ennen kaikkea sen raportoinnista, mikä on yrityksen tapa luoda arvoa lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä tähtäyksellä. Taustalla on tavoite pääomien ylläpidosta ja vastuullisuus yritystoiminnan vaikutuksista erilaisiin pääomiin sekä näiden pääomien välisten riippuvuuksien ymmärtäminen.

GRI on käsitelty paljolti taulukoiden ja listausten avulla. Runsaasti käytettynä ne ovat kenties käyttökelpoisia, mutta tekevät kirjan lukemisesta lähes mahdottoman. Tunnuslukujen tarkemmat laskentaohjeet on esitetty liitteessä, joiden taulukot ja listaukset auttavat yrityskohtaisten mittareiden määrittelyssä. Esitystä hallitseva luettelonomaisuus koskee myös KILAn raportointiohjeiden käsitteilyä ympäristö- ja henkilöstöasioissa.

Vertailukelpoisuus, raportoinnin vapaaehtoisuus ja tietojen luotettavuuden varmentaminen ovat haasteita ja heikkouksia, joista yritysvaluuraportointia

on aina arvosteltu. Toisaalta kunkin yksittäisen organisaation kannalta olennaiset vastuullisuusraportoinnin sisällöt vaihtelevat, eikä pitkälle vakioitu raportointi tässä mielessä tunnu kovin järkevältä sekään. Kirja painottaa yrityskohtaisten raportointiratkaisujen suunnittelua, mutta se käsittelee myös keinoja ja mahdollisuuksia raportoinnin varmentamiseen.

Kirjoittajat Mikael Niskala, Tomi Pajunen, Kaisa Tarna-Mani
Sarja KHTpro
Kustantaja KHT-Media Oy, 2013

Yhdistystoiminnan käsikirja

6. uudistettu painos

Kirjan idea on henkilökohtaisesti kiintoisa, sillä toimin ja olen toiminut itsekin monissa yhdistyksissä ja osallistunut niiden hallintoon monissa eri rooleissa. Löytyisiköhän tästä jotakin uutta ja virittävää puheenjohtajan, hallitusjäsenen tai toiminnantarkastajan rooleihin? Vastaavalla tavalla ajattelevia lienee paljon. Erilaisen yhdistysten määrä Suomessa on melkoinen.

Teoksella on laajuutta yli 450 sivua. **Kari Loimu** on kovan luokan asiantuntija yhdistystoiminnassa. Hän on kirjoittanut kymmenkunta tietokirjaa, mm. käsikirjan yhdistyksen puheenjohtajalle. Lisäksi hän on toiminut kolme vuosikymmentä yhdistysten ja muiden yhteisöjen kehittämisen parissa.

Kirjassa lähdetään liikkeelle yhdistymisvapaudesta, johon yhdistysten toiminta eittämättä perustuu. Seuraavaksi määritellään yhdistys ja sen eri muodot. Sitten selvitetään yhdistyksen perustaminen, jäsenyys ja päätöksenteko yhdistyk-

sessä. Tämän jälkeen käydään läpi hallintoasiat, toimihenkilöt, verotus ja toiminnan suunnittelu. Nyt ollaankin jo sivulla 230 ja hyvin perusteissa ollaan oltu kiinni tähän saakka. Ehkäpä seuraavaksi olisi luvassa jotakin uuttakin, sillä nyt siirrymme kokoustoiminnan kysymyksiin. Kokoukstyypit, kokouksen valmistelu, toimihen-

kilöt, puheenvuorot, äänestys ja asiakirjat – siis aika lailla yhdistyshallinnon ‘paperinmakuisten’ perusteiden parissa jatketaan edelleen.

Yhdistystoiminnan kehittämisaihetta on sen sijaan käsitelty kirjan muusta käsitteystä poikkeavalla tavalla hakien vastauksia kahdeksaan väitteeseen. Väitteet vaikuttaisivat olevan myös varsin tyypillisiä yhdistysten kehittämishaasteita. Tässä kohtaa, sivulla 405 ja viisitoista sivua siitä eteenpäin, kaltaiseni yhdistystoiminnassa kokeneempi lukija saa vihdoin pal-kintonsa.

Kokonaisuutena tässä on hyvin varovaisella otteella kirjoitettu kirja, joka sopinee parhaiten joko yhdistystoimintaa aloittelevalle tai käsikirjaksi yksittäisten asioiden käsittelyyn ja varmuuksien hakemiseen vähän kokeneemmalle yhdistysaktiiville. Esipuheen mukaan uudistukset suhteessa edelliseen painokseen ovat aika vähäisiä.

Kirjoittaja Kari Loimu
Sarja Sanoma Pro
Kustantaja Sanoma Pro Oy, 2013

Arvonlisäverotus 2013

Kirjaan on päivitetty edellisen Arvonlisäverotus 2012 -teoksen ilmestymisen jälkeen tapahtuneet muutokset. Olennaisimmat ovat vuoden 2013 alusta voimaan tullut yleinen arvonlisäverokantojen prosenttikorotus sekä laskuttamista ja laskumerkintöjä koskevat muutokset vastaamaan EU arvonlisäverodirektiivin (2010/45/EU) edellytyksiä. Myös oikeuskäytännössä tapahtuu jatkuvaa kehitystä, joka on hyvin huomioitu teoksessa. Tällaisia ovat muun muassa arvonlisäverottomuuteen ja alennettuihin arvonlisäverokantoihin liittyvät uudet rajanvedot.

Arvonlisäverotukseen liittyy paljon hankalia erityiskysymyksiä, kuten käännetty arvonlisäverovelvollisuus, maahan-tuonti, kiinteistöinvestointia koskeva vä-

hennysoikeus, veron palauttamis- ja huo-jennusmenettelyt. Tästä ‘puhelinuettelosta’ on hyvä hakea vastauksia kuhunkin erityiskysymykseen.

Liitteenä on hyviä kirjausesimerkkejä ja tärkeimpiä lomakkeita sekä asiasana-hakemisto.

Kirjoittajat Mika Kallio, Ari Nielsen, Marko Ojala ja Juha Sääskilähti
Sarja KPMG
Kustantaja Edita Publishing Oy, 2013.

Professori, KTT
Jukka Pellinen
Jyväskylän yliopiston kauppa- korkeakoulusta esittelee ajankohtaisia laskentatoimen ja taloushallinnon kirjauutuuksia.

Viranomais- tahoilla kirjavat vaatimukset tilintarkastajan raportoinnille

Tilintarkastajan lausunnoilla ja todistuksilla on runsaasti kysyntää muutoinkin kuin lakisääteistä tilintarkastuskertomusta annettaessa.

TIMO VIRKILÄ

KHT-YHDISTYKSEN taannoisen selvityksen mukaan vaatimus tilintarkastajan kertomuksesta, lausunnosta tai todistuksesta esiintyy pelkästään noin 60 lakitekstissä tai muussa vastaavassa säädöksessä. Lausuntojen ja muiden vaadittujen todistusten määrä on vielä tätäkin paljon suurempi, koska vaatimuksia on myös muun tasoisissa sääntelyissä.

Tilintarkastajan tehtäväkenttä on siis paljon laajempi kuin kuvitella saataisi. Välillä tuntuu, etteivät edes viranomaiset aina tiedä lakeja ja muita säännöksiä valmistellessaan, missä yhteyksissä tilintarkastajalta edellytetään erilaisia lausuntoja tai todistuksia. On jopa väitetty, että säädös- tai muuhun vastaavaan tekstiin on sisällytetty maininta tilintarkastajan antamasta lausunnosta, koska ei ole löydetty muuta jär-

kevää tapaa hankkia varmuutta johonkin asiaan.

Kovat odotukset

Tilintarkastajat ovat ammattiryhmänä törmänneet erilaisiin lainsäädäntötyön tilanteisiin, joissa tilintarkastajaa vaaditaan lausumaan asioista jopa absoluuttinen totuus, vaikkei sen tueksi ole olemassa mitään viitekehystä tai muutaakaan säännöstöä, johon lausunnon voisi edes yrittää sitoa. Esimerkiksi tällaisia vaatimuksia esiintyy lainsäädännössä ja muussa sääntelyssä:

”Hakemukseen viimeisen avustuserän suorituksesta on liitettävä tilintarkastajan lausunto, josta tulee ilmetä, että kustannuserittelyssä esitetyt tiedot perustuvat hyväksyttyihin tositteisiin valtionavustuksen saajan kirjanpidossa eikä siihen ole sisällytetty eria, →

KUVA: Shutterstock

jotka tämän päätöksen mukaan eivät ole hyväksyttäviä.”

”Maksatushakemuksessa olevat tiedot on esitetty oikein.”

Yllä kuvattujen seikkojen todentaminen ilman olemassa olevia selkeitä ohjeita ja viitekehystä voi olla melkoisen vaikeaa. Tämä saattaa myös johtaa siihen, että avustuksen saajalta evätään saatu tuki, jos tilintarkastaja ei lausu raportissaan asioita juuri siinä muodossa kuin avustuksen antaja on edellyttänyt.

Mutta ei niin pahaa, ettei jotain hyvääkin. Aiemmin lainsäädäntömuutoksia tehtäessä tai uusia lakeja säädettyäessä tilintarkastajia ei ollut tapana ottaa mukaan valmistelutyöhön. Nykyään tilintarkastajayhdistyksiäkin kuullaan lainvalmistelussa jo hyvin varhaisessa vaiheessa, mikä mahdollistaa ammattikunnan näkemyksen esittämisen siitä, mitä

tilintarkastajalta edellytetään. Näin varmistetaan, että lainvaatimus saadaan muotoon, joka on yhteismitallinen olemassa olevaa hyvää tilintarkastustapaa koskevien säännösten kuten ISA-standardien kanssa.

Tekes-raportointi esimerkkinä onnistuneesta projektista

Tekes – Teknologian ja innovaatioiden kehittämisskeskus on merkittävä yritysten tuotekehityksen tukija. Vuosittain se jakaa avustuksia eri yrityksille jopa useita satoja miljoonia euroja. KHT-yhdistys on tehnyt yhteistyötä Tekesin kanssa raportoinnin kehittämiseksi vuodesta 2000 lähtien.

Lähtökohtana oli kehittää silloinen Tekesin avustustilitysten raportointimalli paremmaksi ja käyttökelpoisemmaksi eri sidosryhmille. Ajatuksena oli käyttää silloista KHT-yhdistyksen tilintarkastussuositusta ”Taloudellista infor-

maatiota koskevat erityistoimeksiannot”, joka oli tarkoitettu sovellettavaksi sovittuihin toimenpiteisiin.

Ajatus ei kuitenkaan mennyt läpi väärinkäsityksen vuoksi. Suosituksen sisältämä toteamus ”Koska emme ole suorittaneet tilintarkastusta tai yleisluonteista tarkastusta, emme voi antaa mitään varmuutta ...” tulkittiin siten, että suositus ei ole käyttökelpoinen, koska se ei anna mitään varmuutta (”no assurance”).

Tulkinta on sittemmin onneksi muuttunut. Tekesin ja KHT-yhdistyksen yhdessä käyttöönottama tarkastusraporttimalli vuodelta 2010 on todettu toimivaksi ja otettu hyvin vastaan.

Käyttäjien keskuudessa on huomattu myös, että uusi raporttimallipohja ohjaa tekemään ne toimenpiteet, jotka toki olisi pitänyt tehdä jo aiemminkin. Samaa ISRS 4400 -standardia on käytetty onnistuneesti myös muissakin tilanteissa, esimerkiksi toimittaessa viranomaisten tai lainsäätäjän asettamien vaatimusten kanssa.

Väärinymmärryksiä ammattikunnassakin

Joissakin tapauksissa olen havainnut väärinymmärryksiä sattuneen myös tilintarkastajakunnan keskuudessa, kun ammattikunnan joitakin edustajia on pyydetty laatimaan uutta ohjeistusta. Eräässä tapauksessa valtiota lähellä olevan tahon ohjeistuksia on jouduttu kirjoittamaan uudelleen, koska virheellisessä ohjeistuksessa on sekoitettu keskenään tilintarkastajan lausunto (aina varmennustoimeksianto, joko tilintarkastus tai yleisluonteinen tarkastus) sekä sovitut toimenpiteet (aina ISRS 4400). Virheellisissä malleissa on myös itse raportissa sekoitettu sovitut toimenpiteet ja tilintarkastajan lausunto, josta tilintarkastaja antaa varmuuden.

Korjaaminen on aina vaikeaa, jos virheelliset mallit ovat jo olleet yleisessä käytössä ja päätyneet jo verkkosivuille. Tällöin tarvitaan paljon hyviä perusteita, jos raportin käyttäjä on sitä mieltä, että ”ettehän te tee mitään ettekä ota

TEKESIN JA KHT-YHDISTYKSEN TARKASTUSRAPORTTIMALLI ON TODETTU TOIMIVAKSI.

mistään vastuuta – tässähän se sanotaan”. On erittäin vaikeaa oikaista asiaa, jos ammattikunnan edustaja on esittänyt sen ammatillisena näkemyksenään.

Yksinkertaistettuna varmennustoitmeksiannossa tilintarkastaja antaa varmuutta eli varmentaa. Sovituissa toimenpiteissä tilintarkastaja tekee kaikki ne asiat, joista on sovittu, ja raportoi havaintonsa. Tämän perusteella toimeksiantaja tai muu mahdollinen taho tekee johtopäätöksensä, ja esimerkiksi Tekes voi päättää tukiensa takaisinperinnästä tai vieläkin vakavammista sanktioista.

Tavaraliikenneluvat – esimerkki huonosta todistusvaatimuksesta

Eräs kummallisuus tilintarkastajilta vaadittavien todistusten joukossa on EU-sääntelyyn liittyvä tavaraliikenteen harjoittamista koskeva lupamenettely. Tällaista toimintaa harjoittavan toimijan (toiminimi, avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö, osakeyhtiö jne.) on viiden vuoden välein uusittava tavaraliikennelupansa ja tähän hakemukseen on liitettävä tilintarkastajan todistus. Todistuksen vaatimus perustuu EU-sääntelyyn, jossa vaaditaan tilintarkastajan todistavan seuraavaa:

”Yrityksen on osoitettava tilintarkastajan tai asianmukaisesti hyväksytyn henkilön vahvistaman vuotuisen tilinpäätöksen pohjalta, että sillä on kunakin vuonna käytössään pääomaa ja vararahastoja vähintään 9 000 euron arvosta...”

”Pyynnöstä todistan, että xx:llä (luvan haltijan nimi) on käytössään pääomaa ja vararahastoja ja varoja liikenteen asianmukaiseen aloittamiseen ja hoitamiseen...”

Voi vain miettiä, millaisen todistuksen tilintarkastaja voi antaa esimerkiksi kommandiittiyhtiöstä, jolla ei välttämättä ole taseessa aina omaa pääomaa, ja tilanne ei kuitenkaan liene lainvastainen. Pohdittava on myös sitä, onko kyseessä oma vai vieras pääoma, mikä on tarkasteluhetki (koska lupa voidaan joutua uusimaan 1.1.2. ja edellinen tilinpäätös voi olla tehty 31.12. ja se ei ajallisesti enää ole käsittääkseni validi), ja kuka voisi olla tuo asianmukaisesti hyväksytty henkilö. Tilintarkastaja ei myöskään liene se, joka ”vahvistaa tilinpäätöksen”.

Tähän kaikkeen ei ole valmiita vastauksia. Todistuksia antaessani olen joutunut käyttämään ammatillista harkintaa, jotta vaadittava todistus olisi edes jollain tavalla tilintarkastajan ammattietikalla annettavissa. Toivottavasti kovin moni ei ole vain allekirjoittanut kyseistä vakiolomaketta sen enempää miettimättä, mihin on nimensä laittanut.

Edellä mainittu on hyvä esimerkki annettavasta huonosta todistuksesta, joka perustuu puhtaasti EU-säännösten suomenkieliseen käännökseen. Sen osalta viranomainen ei ole lainkaan miettinyt, mistä halutaan lausua ja mitä.

Toiveikas katse tulevaisuuteen

Monet valtion liittyvät tahot ja eri viranomaiset tarjoavat erimuotoisia avustuksia yrityksille ja muille yhteisömuodoille, kuten esimerkiksi tukea kehitysyhteistyöhön, energia-avustuksiin ja vienninedistämiseen. Monella rahoituksen myöntäjällä on oma tapansa pyytää rahoituksen käytöstä rahoituksen saajan tilintarkastajan todistusta, lausuntoa tai kertomusta rahoituksen käytön asianmukaisuudesta.

Monet tahot, kuten vaikkapa ulkoasiainministeriö, saattavat pyytää tilintarkastajaa lausumaan jopa absoluuttisen totuuden rahoituksen käytön oikeellisuudesta. Tällöin lausunnon antaminen tarkoittaisi 100-prosenttista aineistotarkastusta ja ehkä vielä siitä yksityiskohtaisemmalle tasolle meneviä toimenpiteitä. Vasta silloin tilintarkastaja voisi antaa vaaditun lausunnon ilman että voisi myöhemmin itse henkilökohtaisesti joutua korvausvastuuseen, mikäli jälkikäteen tulee esille epäselvyyksiä rahoituksen käytön asianmukaisuudessa.

Toivon, että tulevaisuudessa tilintarkastajan tekemä arviointi kaiken julkisen yrityksille ja muille tahoille annettavan rahan käytön oikeellisuudesta tapahtuisi saman ja yhdenmukaisen viitekehityksen perusteella. Tekes ja eräät muut tahot, kuten Viestintävirasto, joille jo raportoidaan ISRS 4400 -standardin muodossa, ovat hyviä esimerkkejä onnistuneista yhteistyöprojekteista.

KHT-yhdistyksen ja eri viranomaisen välisen yhteydenpidon ansiosta tuloksiakin on saatu, mutta vielä on matkaa ainakin tilintarkastajia tyydyttävään yhdenmukaiseen raportointimalliin. □

Kirjoitussarja tilintarkastajan raportoinnista jatkuu Balanssin seuraavassa numerossa, jossa on tarkoitus käsitellä syvällisemmin edellisessä Balanssin numerossa aloitettua kirjoitusta mukautetuista tilintarkastuskertomuksista.

KHT **Timo Virkilä** toimii omistamassaan tilintarkastusyhteisössä tilintarkastajana ja hän on työskennellyt alalla vuodesta 1990.

BALANSSI

Raportointi & hyvä hallinto

ILMESTYMISSAJAT VUONNA 2014

1/2014	18.2.2014
2/2014	22.4.2014
3/2014	16.6.2014
4/2014	19.9.2014
5/2014	27.10.2014
6/2014	19.12.2014

www.balanssilehti.fi

BALANSSI

Raportointi & hyvä hallinto

Lähetä yhteystietojen muutokset, lehden jakelua koskevat tiedustelut ja laskutusta koskevat yhteydenotot sähköpostitse uuteen osoitteeseen:

toimitus@balanssilehti.fi

KHT-YHDISTYKSEN JA SISÄISET TARKASTAJAT RY:N JÄSENET

Ilmoita uudet yhteystietosi suoraan yhdistykselle, jonka jäsen olet:

kht@kht.fi
anne-maj.viio@theiia.fi

www.balanssilehti.fi

BALANSSI YHTEYSTIETOJEN PÄIVITYSKORTTI

Vanhat yhteystiedot:

NIMI _____

OSOITE _____

Uudet yhteystiedot ____ / ____ ____ alkaen

NIMI _____

OSOITE _____

____ / ____ ____ allekirjoitus _____

VASTAAN-
OTTAJA
MAKSAA
POSTIMAKSUN

BALANSSI

Tunnus 5007630

00003 VASTAUSLÄHETYS

Tulevaisuuteen ulottuvaa taloushallinnon osaamista

Visma Services on varma kumppani, kun taloushallinto yhä laajemmin suuntautuu automaatioon sähköisessä ympäristössä. Jatkamme nopeaa kasvua, alueellista laajentumista ja sovellusten kehittämistä nykyhetkeä ja tulevaisuutta varten.

Visma taloushallinnon ulkoistamispalveluiden kärjessä

Visma tarjoaa taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon palvelut myös selainpohjaisena pilvipalveluna. Tämä mahdollistaa joustavan työnjaon Visman ja asiakkaan välillä. Asiakas voi näin itsekkin osallistua työprosessiin haluamallaan tavalla.

Taloushallinnon ohjausjärjestelmä mahdollistaa uusia tehokkaita toimintatapoja. Automatisoinnista huolimatta palveluiden laatu ja luotettavuus lepää silti jatkossakin Visman tunnetusti ammattitaitoisen henkilöstön varassa.

Visma Services on osa pohjoismaista Visma-konsernia, jossa työskentelee noin 5 000 eri osa-alueiden asiantuntijaa palvelemissa noin 340 000 asiakasta. Suomessa Visma Services työllistää yli 500 taloushallinnon ammattilaista yli 20 paikkakunnalla.

Visman kattavat palvelualueet

- Laskentapalvelut
- Tilitoimistopalvelut
- Palkkahallinnon palvelut
- HR-palvelut
- Johdon ratkaisut ulkoistamiseen
- Kansainväliset taloushallinnon palvelut

Ota yhteyttä, niin kerromme lisää eri palveluratkaisuistamme. Lähetä viesti vsf.myynti@visma.com tai soita 010 756 40

Ammattitaidolla ja vastuulla